

22è Premi de
narrativa curta
per Internet Tinet
(Premis Literaris
Ciutat de Tarragona
2018-2019)

Geografies de l'absència i altres contes

X. Mas Craviotto • A. Pardo • P. Gorgoll
V. Pellicer • F. X. Simarro • X. Lluís
J. López • M. Roig • P. Rubio • B. Felip
J. M. Arnau • T. B. Xipell • J. Planas
J. Bofias • A. Heitzmann

GEOGRAFIES DE L'ABSÈNCIA
i altres contes

Col·lecció Narrativa - 97

GEOGRAFIES DE L'ABSÈNCIA i altres contes

22è Premi de narrativa curta per Internet Tinet
(Premis Literaris Ciutat de Tarragona 2018-2019)

Cossetània
EDICIONS

Aquest llibre recull el conte premiat en el
22è Premi de narrativa curta per Internet Tinet
(Premis Literaris Ciutat de Tarragona 2018-2019)
i una selecció dels millors relats que s'hi van presentar.

El premi Tinet l'organitzen i el convoquen
l'Ajuntament de Tarragona, Òmnium Cultural del Tarragonès
i el Centre de Normalització Lingüística de Tarragona.

Van integrar el jurat de la vint-i-dosena edició:
Noemi Bagés, Andreu Carranza, Teresa Colom, Lurdes Malgrat,
Albert Ventura i Amadeu Roig, com a secretari.

Primera edició: octubre del 2019

© dels textos: els autors

© d'aquesta edició:

9 Grup Editorial

Cossetània Edicions

C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91

cossetania@cossetania.com

www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-874-1

DL T 905-2019

GEOGRAFIES DE L'ABSÈNCIA

Xavier Mas Craviotto

GUANYADOR DEL 22È PREMI DE NARRATIVA CURTA
PER INTERNET TINET

*Les tardors mortes eren sempre la mateixa
que tenia la mania d'anar tornant.*

MERCÈ RODOREDA, *La mort i la primavera*

*Hi ha també l'enyor que no s'anomena enyor. L'enyor negat
que no reconeix la separació. Que converteix l'altre en una
imatge interior que acompanya i nodreix, i es nodreix, endins
d'endins. Vius perquè vius en mi. Allà lluny, tu, l'ésser de carn,
tens només una existència fictícia, intranscendent.*

MARIA-MERCÈ MARÇAL, *La passió segons Renée Vivien*

Poses les flors al gerro amb molta cura i somrius. Són flors d'un groc llampant, badades amb una mena de desvergonyiment gairebé sumptuós. Semblen aferrades a la vida, com si mai s'haguessin de marcir. Segur que li agradaran. A ella li agraden molt, les flors. I immediatament la recordes de petita, en un camp immens de roselles, saltant i rient, i la mare dient ves amb compte, que cauràs. I ella, que de tan feliç que era ni tan sols la sentia, seguia saltironejant entre les flors, vermelles i vives com una in-

fantasa. I tu t'ho miraves des del camí de terra perquè et feia por entrar en aquell camp: t'imaginaves que sota les herbes i les flors hi havia serps i insectes grossos com punys. I la teva germana, que et cridava, no hi pensava, en aquella mena de perills, perquè la bellesa sempre li pesava més. I a tu sempre et pesaven més les ombres que les llums, i per això has viscut sempre tan plena de pors i tan plena d'esquerdes. Vine! I collia poncells i amb els dits menuts i trèmuls els desvestia: gall, gallina o pollet? I tu, que seguies mirant-t'ho tot des del camí, vas notar que sobre el cap t'hi planava una ombra d'enveja, i vas emplenar-te de valor i, exhalant aire, vas fer un pas endavant. M'ha tocat un pollet! I alçava els braços amb el poncell badat com si fos un estendard que celebrava una victòria molt íntima. I tu vas fer un altre pas endavant amb aquelles cametes boterudes i aquells genolls inflats. I ella venia a buscar-te amb un ramet de roselles a la mà. Vine a jugar amb mi. I tu miraves el cel i veies els avions solcant el blau amb un fil de fum tan blanc i llanós que semblava una filera d'ovelles lentes. I la teva germana, que veia que miraves cap amunt, també mirava cap amunt. I et deia que un dia marxaria molt lluny. I tu li deies que on aniria. I ella et deia que ben lluny, ben lluny. I us abraçàveu i sortíeu del camp perquè ella sabia que et feia por no saber on trepitjaves. Com quan els pares us duïen al pantà i ella de seguida s'hi ficava, però tu no t'hi banyaves mai perquè amb aquella aigua tèrbola i bruta no podies veure el fons, i te l'imaginaves tot ple de desnivells abruptes i remolins i vidres i serps d'aigua i hams oxidats i silurs immensos. I ella es capbussava i jugava i esquitxava i tu t'ho miraves des de la riba amb la boca entreoberta i les ninetes dels

ulls empetitides per la claror i la gelosia. No era una gelosia maliciosa. Era una mena d'admiració trista. De vegades volies ser la teva germana per deixar de tenir por del món i de la vida, mastegar els instants com ho feia sempre ella. Volies aprendre a sortir de tots els refugis, deixar d'aixoplugar-te sota sostres que no deixaven entrar la llum del món. I ara que has posat les flors grogues al gerro penses en ella perquè per fi, avui, ve a veure't. Has esperat anys i anys aquest moment. Ho has preparat tot escrupolosament, cap detall se t'ha escapat. Has tret la pols, has alineat les cadires, has preparat aquell pollastre al forn amb patates i ceba que tant li agrada. I has obert de bat a bat la porta que dona al terrat, perquè des de dins es vegi l'esclat de colors i d'olors i de vida que emanen les flors que vas anar a comprar especialment per a ella. I vas pensar que s'hi sentiria més còmoda, a casa, envoltada de flors, després de tants anys de ser a l'altra banda de l'Atlàntic. No saps per què, però, de sobte, a la memòria se t'hi encén el rostre contret de la mare i els llavis tensos del pare quan la teva germana els va dir que se n'anava. A Boston? Sí, mare, a Boston. Però què hi has d'anar a fer, allà, tan lluny? Vull anar a la universitat. Però si n'hi ha moltes, d'universitats, aquí. Però ella que no, que volia anar a Amèrica perquè allà la vida s'infla i s'enfila cel amunt com un globus d'heli, i que volia conèixer món perquè tot això ja ho tenia molt vist, i que s'havia estat mirant universitats i Boston era una ciutat que no s'acabava, una ciutat ben plena de ponts que desafiaven les aigües i enllaçaven les terres. I tenia mar. Boston tenia mar i ella sempre havia volgut viure a una ciutat que s'alcés vora del mar. Perquè el mar és la vida que mai s'acaba. I jo tampoc vull aca-

bar-me mai. Deia aquesta mena de coses, la teva germana. I tu et miraves els teus pares, capcots i amb una mica de tristesa a les espatlles perquè sabien que diguessin el que diguessin no la farien canviar d'opinió. I la por, líquida, se't va ficar pels ossos i els músculs i els tendons, perquè vas imaginar-te una vida sense ella, i tot se't feia absència de seguida. Una absència escarpada, com una geografia impossible on ben aviat t'estimbaries una vegada i una altra. I vas imaginar-te la casa sense la teva germana i només hi podies veure una penombra somorta i l'enyorrança espessa dels pares, aguda com un bec d'ocell. I se'n va anar. I per primera vegada a la vida vas saber què era palpar el buit. Perquè el buit se't va fer sòlid, com si fos de formigó i esclafés el silenci de tota la casa. I aquell buit se t'abismava cos endins i semblava que no se n'hagués d'anar mai. I te la imaginaves a Boston, tota plena de llum, i tu vivies tancada a casa, inflada de fosca. I les parets se't van fer més gruixudes i el silenci queia com la pols sobre totes les coses. De vegades et trucava. I aquelles trucades eren com ràfegues d'oxigen injectades a pressió als pulmons d'un naufrag que boqueja, enmig del mar, amb l'aigua a l'altura de les temples. Estic molt bé. I vosaltres, com esteu? I tu dient-li que bé, que els pares estaven molt enfeïnats i que tu ja havies decidit que aniries a la universitat a estudiar periodisme, però que et quedaries aquí, perquè no volies deixar sols els pares. I després de dir això vas sentir una punxada a l'estómac, perquè no volies que se sentís malament per haver-se'n anat, però de seguida vas posar-vos a parlar d'una altra cosa i et va dir que vindria a passar el Nadal aquí. I tu et vas posar molt contenta. I vas pensar que et feia por que agafés un avió tantes hores per

creuar aquella massa immensa d'aigua. I van arribar les festes i també un fred glacial que se't feia dens a dins els pulmons i se t'hi arrapava com la pleura. I ara els records se't fonen com si fossin de gel: un abisme que escapça en dos un camp immens de terra. És un buit estrany i fosc que no saps com omplir. De seguida va tornar a ser a Boston i vas inventar-te el record de la teva germana asseguda a taula, amb tot de plats i espelmes i menjar nadalenc al davant. I quan se'n va tornar a anar, surava per la casa un dolor molt dens, d'aquells que bateguen als mobles, al sostre i a les parets. I tot va amarar-se, de sobte, d'una estranya sensació d'irrealitat, perquè se n'havia tornat a anar. Hi era i, de sobte, ja no hi va ser més. Com si la seva presència durant les festes hagués estat una mena de miratge consolador, imaginat. I vas entendre que l'absència era com la tardor, que sempre té la mania d'anar tornant, encara que caiguin les fulles i s'assequin les branques dels arbres i comencin a arribar, lents, els primers freds. I ara pares la taula amb molta cura: un plat per a tu i un per a ella. I poses els gots de vidre cisellat de l'àvia. I els coberts de plata. I deixes el pollastre al forn perquè no es refredi. I al mig de la taula minuciosament parada, hi col·loques les flors, grogues i obertes com boques, que ho impregnen tot d'un perfum tènueament dolç. I mires el rellotge. Deu ser a punt d'arribar. Sents una opressió a la boca de l'estómac. Els dits et tremolen una mica. I llances una llambregada plena de tendresa a la foto que hi ha emmarcada sobre el moble. Ella i tu. Agafades de la mà. Sou petites, encara. Sou al mig d'un camp de roselles. La mare va sorprendre's tant que haguessis decidit ficar-t'hi, allà dins, entre les flors i les herbotes i els insectes, que va decidir

fer-vos una fotografia. I quan els pares es van morir i buidaves la casa, te la vas voler quedar per veure-la cada dia i enyorar una mica menys la teva germana, o per enyorar-la una mica millor. I penses que avui us heu de fer una altra foto per emmarcar-la i posar-la al costat, perquè a la del camp de roselles sou massa petites i gairebé no t'hi reconeixes, amb aquelles dentetes que semblen de nacre i aquells ulls astuts de sargantana. I penses en els pares, que ja no hi són, i en la teva germana, a qui et fa molta por de no reconèixer perquè, encara que de tant en tant hagi vingut a veure't, fa anys que no ve. Sempre està tan enfeïnada... I t'explica que Boston és una ciutat immensa, i que un dia has de venir a veure-la. Però et fan por els avions, i tu li dius que sí, i mous el cap i li promets que un dia aniràs a Amèrica i t'estaràs amb ella dues setmanes. Però en algun replec del cos t'hi aflora la por de sempre: no hi aniré, et dius. No hi aniré. Perquè t'imagines a dins de l'avió, surant enmig del buit, i et venen nàusees tan fondes que sembla que el cos hagi de vomitar-se a ell mateix. I et dius que no, que esperaràs el que calgui fins que sigui ella la que vingui a veure't. I avui és un d'aquests dies. I l'esperes amb una devoció malaltissa, i acabes de polir els últims detalls: un cobert mal alineat, una flor una mica torta, les cortines mal posades. I somrius. Tot està a punt. I mentre fas temps per esperar-la, mires aquell calaix. Com si, en la seva senzillesa, et cridés amb una veu molt muda. I vas cap al moble com narcotitzada, caminant molt a poc a poc, sense fer soroll. Sospires i et col·loques bé els cabells al darrere de l'orella. I amb un gest lentíssim, obres el calaix, i en treus un tros de paper de diari antic, de vint anys enrere. Una notícia. El titular: «Un avió amb 287

persones a bord s'estavella a l'Atlàntic.» El subtítol: «L'aparell, que anava de Boston a Barcelona, ja havia patit problemes tècnics al vol anterior. No hi ha supervivents.»

Sents uns passos que pugen les escales. Sona el timbre i, d'una revolada, tanques el calaix.

EL RETORN D'ODISSEU A LA PÀTRIA

Albert Pardo Picón

MENCIÓ ESPECIAL DINS EL 22È PREMI DE NARRATIVA CURTA
PER INTERNET TINET

Odisseu va tornar a la pàtria. Peus salats i cabells d'espert. La seva manera de caminar inspirava indiferència, els llavis eren finíssims, com la línia que separa el cel de la mar. Qui no podia sentir-se atret davant d'aquella bellesa, de l'èpica d'un cos mig despullat, que glaçava tots els ulls de la mar? De l'aigua estant, semblava un déu salat: unes algues pintades de capvespre tapaven els genitals d'aquell homenet; el groc dels ulls —carregat d'històries eròtiques— s'anava tornant de blanc; els braços inflats i plens de ferides despistades fregaven la superfície de l'aigua; les cames mig amagades a la mar jugaven a veure's reflectides sobre l'espill marítim. Afegim-li un esgotament moral a les espatlles. Es va girar i el cafè de la seva pell, a contrallum, explotà en forma d'orgasme: un triangle de marbre torrat, espatlles rectes i fortes, dues dunes àrides i fixes. Odisseu —potser— havia assumit que ja era el moment de tornar a la seva terra, de trobar-se amb els seus conciutadans i reveure els ulls d'aquella dona pura. No era, doncs, el moment més tràgic de la seva vida?

Una gota de suor —o potser de mar— caigué sobre l'escuma mig de blanc, mig de marró, mig de groc que l'envoltava. Aquells peus heroics submergits a l'aigua serviren d'escala a dos crancs que, tot adoptant el rol fantàstic de mugroneres, pujaren fins als seus pectorals. Atenea no hi era. Qui sap quan apareixeria per aconsellar-lo? La seva arribada era confusa: l'etern combat entre l'amor racional i irracional havia acabat. La victòria dels valors tradicionals pouava als ulls d'ametlla d'Odisseu. Llàgrimes de ràbia: no volia tornar. Què anava a explicar a aquell senyor sobre la teoria de la carn? I a la veïna del 3r 2a, com li explicaria l'absència epistolar des que sortí de la pàtria? Com podria explicar al carnisser la transformació porcina dels seus companys de viatge? I a la sacerdotessa que vivia als afores de la ciutat, com li explicaria l'estada a les portes de l'Hades? I a la seva muller, com li explicaria el contacte místic amb les sirenes alades? Tenia por d'explicar les anècdotes del viatge i sentir-se jutjat de foll. Tenia por de ser la riota de la contornada.

Tomàs mastegava el salobre del paisatge. S'adonà que la tovallola s'havia embrutat de sorra. Una mosca blava se li posà a la punta del nas. De sobte, la presència d'Odisseu el deixà de pedra. Aquella aparició li colpí la memòria. El cos d'aquell home, que sortia de l'aigua i es dirigia a la vora de la mar amb gran indiferència, activà tots els engranatges de la memòria de Tomàs. Les peces rovellades del motor memorístic encaixaven amb dificultat: la distància espacial i temporal era coberta d'una pols incerta. Recordava cosos a contrallum, recordava un torrent de pell baixant pel seu cos líquid, recordava el combat ferotge de la carn i la pèrdua d'uns ulls que es dissolien una nit sense estrelles.

El cos de Tomàs no era èpic; era, més aviat, poètic, fi com una capa de caramel cremat. L'aroma de la seva pell era tràgica, com el que desprèn el gessamí alguna nit d'estiu. Desxifrar i descriure un cos com el de Tomàs no és senzill: precisar el color dels seus ulls, descriure la textura de la carn dels llavis, pintar els cabells bruts de sorra o esculpir un cos de vidre se'ns presenta com una tasca massa complexa. Amb tot, però, ens quedem amb l'estructura de sonet de les seves cames: dos quartets de cuixa i dos tercets de bessons. La rima ens podria conduir al pubis hipersensible del noi, dins d'un banyador a la moda. Les constel·lacions de Tomàs, de cafè o melanina, es concentraven a la cara i als braços. Cada punt condensava l'essència poètica del nostre heroi, cada punt demostrava la sensibilitat d'un poeta expectant de l'èpica de la carn d'Odisseu. Com podia respondre davant d'aquell semideu una ànima tan humil i senzilla com la de Tomàs?

El silenci li envaï la gola. Sentia com una densa saliva de ciment davallava per la laringe i omplia totes les cavitats pulmonars tot impeding-li la respiració. Els records florien en fixar-se en aquella cicatriu coneguda. La concepció del cos d'Odisseu es materialitzava a poc a poc a la realitat de Tomàs: no estava somiant. El fil filmic de la memòria anava desfilant per les retines del nostre heroi mut. Una carícia, un braç que envoltava l'esquena, unes cames que consolidaven el seu sonet, uns ulls que s'enganxaven a la carn, un gemec de passió i uns llençols desgastats. El primer record, el primer poema: una pàtria, potser, que no estava del tot consolidada però que havia estat conquerida.

Per a Tomàs la pàtria era la solució de dos cossos que comparteixen l'art de la poesia. Sentia que el seu cos havia estat conquistat per Odisseu, el seu mestre d'arts poètiques.

Aquell primer record li feu saltar una llàgrima de petroli. Seria capaç de recordar les experiències viscudes abans de la partida? Com seria el diàleg entre aquells dos poetes? El reconeixeria en veure'l? En cas afirmatiu, s'emocionaria? Ja feia més de deu anys que havia marxat. Abans de la partida d'Odisseu, Tomàs només tenia setze anys. Havia passat tant de temps que la pell ja no lluià com abans: els pocs pèls que li pujaven per les espatlles s'havien espargit i ennegrit per tot el cos; el pit era un jardí fosc i rinxolat. Aquell Tomàs contrastava amb el del passat, pelat i pueril, amb una concepció poètica gairebé romàntica, fogosa.

De fons s'alçaven unes violentes estructures de ferro en forma de grues: el port de la ciutat. Els banyistes començaven a abandonar la platja: la mar cada cop es tornava més violenta. Tomàs es farcí el cap de dubtes i reflexions llampegants. Les preguntes que s'anava fent li colpejaven el cervell, el ferien i li provocaven un dolor insistent: el seu jo no corresponia amb el del passat —de la mateixa manera que el del seu company—. L'existència de Tomàs prenia unes dimensions esperpèntiques, el silenci s'assecava i el paisatge es reduïa en un ridícul fotograma íntim. L'arribada d'Odisseu despertava certes inquietuds al nostre heroi. Per què havia tornat? Com seria després d'aquell llarg viatge?

Odisseu posà els peus a terra ferma i Tomàs automàticament es redreçà. Un raig de sol intentava trencar la barrera de núvols i Tomàs veié que era l'oportunitat per dirigir-se a l'antiheroi i donar-li la benvinguda. Avançà tot decidit. Pel seu cap una barreja de mel i bilis es barallava en forma d'inseguretat. Temia que Odisseu no el reconegués, que el rebutgés, que l'hagués oblidat. Pensava en la fugida i les últimes paraules que li digué. Els dies de solitud fins

oblidar-lo. Intentava aclarir la gola, trencar amb el bloc de ciment que el tenia sense respiració. Cada batec li movia les venes. El contacte amb la sorra el relaxava. Seguí avançant. Odisseu s'adonà que un subjecte s'atansava cap a ell. No sabia qui era aquell estrany, abaixà les celles. Veia uns ulls plens de por, de dubtes. Veia uns ulls que recordaven. De sobte, sentí un llampec al coll. Tenia les mans plenes de curiositat. Tomàs era davant d'Odisseu, tots dos roman-gueren uns instants callats, mirant-se.

—Odisseu!

Tomàs s'havia alliberat. En el moment que pronuncià el nom del seu estimat mestre li caigué la pell de la memòria. Es materialitzà a la llengua la contemplació dels cossos, l'art del sexe estètic, la resistència d'un mugró i la boca aferrada al coixí. Aquell mot que pronuncià li causà un calfred a l'ànima. Se sentia inflat. S'elevava. Volia menjar poesia. Volia devorar poesia. Odisseu se'l quedà mirant amb menyspreu. No podia despistar-se ni un minut: havia tornat per marxar tan aviat com fos. Havia de complir amb la tasca dels déus per ser un home lliure. Reveure Tomàs no fou res més que un fet irrellevant en el seu retorn. L'havia reconegut per aquella mirada llampegant i recordà el poder del seu sexe dins la boca de Tomàs. Aquest fou el primer record d'Odisseu. A continuació, recordà uns versos que encaixaven en aquells ulls i sentí una fiblada a la cama. Mirà cap a la dreta i veié les obres faraòniques de la ciutat. Mirà cap a l'esquerra i una urbanització per a gent rica s'alçava als peus de la mar. Mirà a Tomàs amb indiferència i, com si parlés a un desconegut, digué les següents paraules alades:

—Tinc pressa, Tomàs.

RES

Pere Gorgoll i Noell

MENCIÓ ESPECIAL DINS EL 22È PREMI DE NARRATIVA CURTA
PER INTERNET TINET

Un hospital qualsevol. Sala d'espera. Dubto de ser enlloc. Dubto de ser. Dubto i prou. No és la imatge que he interioritzat de les tradicionals sales d'espera. És un esbiaixat passadís llarg i impersonal, asèptic i provisional, contingent, com tots els passadissos més habituals, tot i que, concentrant-hi una mica més d'atenció, sembla, més aviat, una andana a la dreta de la qual espera inútilment un tren atrotinat i asmàtic, aturat de fa temps i sense previsions de reprendre la marxa. A les portes dels vagons hi ha inscripcions estranyes construïdes amb lletres monòtones que indueixen a definicions igualment monòtones: oftalmologia, cirurgia, pediatria, urologia, otorrinolarinologia... Em crida especialment l'atenció una porta al bell mig de la qual es pot llegir *Res*. Em crida l'atenció perquè no és una paraula, sembla més aviat un concepte metafísic amb aspiracions d'universalitat. És una paraula que vol expressar més del que pot o del que se li demana. Hi ha paraules que només són paraules i n'hi ha que, a més a més, són conceptes. També hi ha conceptes que no es

poden expressar; alguns, ni entendre. De vegades les coses es diuen i prou, sense presumptes valors afegits. També pot ser que *Res* sigui només el nom de la porta. Posem noms a tot, encara que no calgui. Què hi pot haver rere una porta anomenada *Res*? Als hospitals els conceptes sobren. I les paraules, també. Ara observo una porta sense cap paraula, una porta anònima. És curiosa aquesta porta, hi entren éssers però mai no en surt cap. Potser és una porta que no té sortida. És clar que a les altres portes hi entren éssers iguals i en surten éssers diferents. A l'esquerra de l'andana no hi ha portes, només unes vidrieres exagerades que absorbeixen la claror d'un presumpte món lliure exterior. Però no és cap món, és un pati brut, ple de papers i bosses de plàstic esteses sobre un borrissol d'un color verd malalt que alguns anomenen gespa artificial; i altres, mantell primaveral. Quina dèria d'anomenar les coses pel que no són... Parlar amb metàfores crea confusió i mal de cap.

Hi ha molta gent asseguda. Massa. No sé si algú espera res, ni si és gaire raonable o intel·ligent esperar. No m'assec perquè no hi ha seients lliures i m'aturo davant una porta amb un nom que no em crida especialment l'atenció però que, segons m'han dit en una mena de mostrador previ al llarg passadís (una sala d'espera de la sala d'espera), és la meva. La meva porta. Tothom, doncs, té una porta. És l'única cosa que compartim: la possessió d'una porta, i no pas la mateixa. Miro més atentament l'espai que m'envolta. Fa calor, percebo que fa calor. De les parets pengen pòsters mal enganxats amb consells sobre com desenvolupar una vida saludable. La volem, una vida saludable? Què vol dir desenvolupar una vida saludable? Al costat dels consells hi ha dibuixos per aclarir o insistir en el que ja ens expliquen

les paraules. La insistència i l'excés de claredat també porten a la confusió i m'adono que la reiteració obsessiva és una de les activitats més apreciades pels éssers, no fos cas que ens perdéssim en dubtes innecessaris o romegueres filosòfiques. Les frases estan plenes de faltes d'ortografia. No és una observació ontològica, és formal. I sense forma la matèria no pot ser.

Oblido els pòsters i observo l'ecosistema més o menys homínid. Una dona treu un ventall amb dibuixos d'espiques de blat de la bossa de mà i sospira amb un deix entre teatral i perplex. Al costat, un matrimoni que s'ha fet vell plàcidament respira en silenci. Penso que no sabria com respirar en silenci, i per això m'hi fixo. El secret és potser que viure és estalviar el que la mort ens exigirà: no respirar. Però no crec que la mort ens exigeixi res. Som precisament nosaltres que exigim coses a la mort, coses inversemblants. Per això morim. Més enllà, hi ha un altre matrimoni. Bé, pressuposo que és un matrimoni. Aquest no és vell i, potser per això, és més intel·ligible i previsible: un home i una dona que respiren mentre parlen d'alguna cosa irrellevant sense mirar-se. No sé què és rellevant i què no n'és. Ell observa atentament una bossa de plàstic del pati; ella té els ulls clavats en una mosca encarcarada que té just davant el seu peu esquerre. És morta, una mosca morta. Les paraules que es diuen són miralls exposats al buit. De sobte, un breu llampurneig metàl·lic concentra la meva atenció. És una creu, concretament un crucifix que s'esmuny entre els dos pits d'una senyora exuberant que riu per riure. Aparentment no hi ha cap motiu per a unes rialles, més aviat extravagants i allargassades insistentment des d'uns llavis greixosos. I encara menys si rius amb un crucifix

entre els pits. És d'aquelles persones que riuen perquè no saben que s'avorreixen. Passa el temps, em sembla que passa el temps, i l'espai es va fent més gras. S'expandeix. Les portes s'obren i es tanquen amb mala gana. Una joveneta jugant amb el WhatsApp altera tímidament l'ecosistema. La joveneta, que acompanya un ésser poc definible que descansa sobre una cadira de rodes, extreu sons entretallats d'alta freqüència d'un mòbil. Xiscla. I això molesta a qui no té més feina que seure. A mi no em molesta. Tinc son. Miro sense interès un nen i una nena que juguen a amagar entre les cames dels estadants del passadís. Un joc pervers, aquest de jugar a amagar, m'atreveixo a pensar, i més entre les cames. «Petits monstres», diu algú. Un altre algú es cansa d'esperar i anuncia que plega. Plega de què si res no ha començat? Criden un nom i el nom s'aixeca de la cadira i lentament penetra una de les portes. Veig la cadira buida que el nom ha abandonat. M'hi assec. No sento res. Voldria fer-ho, però no me'n surto. És difícil sentir. Davant meu m'adono d'un senyor amb unes ulleres exageradament gruixudes que llegeix, però mai no gira cap plana i aquesta absència de moviment em preocupa. Intento esbrinar què llegeix. No me'n surto. Em moc una mica incòmode. Potser s'ha adormit. Potser els sentits em menteixen. M'adapto a l'entorn: sospiro sense tenir-ne ganes. I sospiro un altre cop, però ningú no em fa cas. És fotut que ningú et faci cas. Intento demostrar indiferència. No ho aconseguixo del tot perquè no sé com comunicar-la. De sobte, criden un altre nom. No és el meu, però, sense saber per què, sé que soc jo i m'aixeco. Abans de traspasar la porta on hi ha escrita la meva paraula, em giro i miro un altre cop el passadís que em sembla una andana. Però, sorprenent-

ment, ara no hi veig ningú. Hi ha només el passadís i un munt de portes amb els mateixos noms estranys d'abans. De reüll, en el moment d'entrar, encara no sé on, per la meva porta, observo que se n'obre una altra. És la porta on hi ha escrit el concepte *Res*.

Soc dins. No és l'interior d'un vagó de tren. És una habitació de dimensions més aviat escasses. Pareds blanques, fredes i esquerpes. La funcionalitat domina el paisatge. Tot és molt previsible i, sobretot, útil. Just a l'entrada, a la meva dreta, veig una taula amb el doctor assegut al darrere. Pressuposo, doncs, que en un hospital hi ha doctors. I infermeres. I, precisament, dreta al costat del doctor, una infermera manipula un aparell la utilitat del qual desconec. La infermera és també molt funcional, ocupa poc espai i no molesta. Tots dos vesteixen bates blanques que, barrejades amb el blanc de les parets, creen una atmosfera de monotonia encara més asfixiant que la del passadís. El doctor llegeix uns fulls de paper que té sobre la taula. Està molt concentrat, com si no entengués el que diu el paper o com si li costés desxifrar el significat de les paraules. Mou els llavis gairebé imperceptiblement i m'arriba un so que no aconsegueixo harmonitzar, però intueixo que m'ha dit que m'estiri en una llitera que hi ha prop de la taula. La infermera ja no manipula l'aparell. Cabells llargs, de color ros tenyit, recollits en una cua emmidonada. Ara mira la paret. Espera alguna cosa. La miro. No fa cara de res. És una cara provisional, dissenyada només per complementar l'austeritat d'aquelles quatre parets, o per fer de contrast amb el metge, que ocupa força més espai perquè és més gras. Finalment, el doctor aixeca els ulls dels fulls que estava llegint. Em mira. Sembla cansat. O avorrit. Té els

ulls petits, marrons, i un nas polièdric, torçat lleugerament cap amunt. No li veig els llavis perquè estan amagats sota els pèls de la barba i el bigoti. Parla amb veu molt baixa:

—És mort.

Estupefacció. En un primer moment no aconseguixo pensar amb claredat, tot i que aviat reacciono. Però no penso, m'indigno. És una frase vulgar i poc original. I gens científica. Esperava molt més d'un científic. Per això no calia fer-me esperar tant. Si pretenia retenir la meva atenció fins a l'últim moment, no ho ha aconseguit. I si el que buscava era fer-se l'interessant, ha escollit un mal recurs de poeta principiant. La frase és un eufemisme poc treballat, un recurs més aviat pobre per substituir el que se suposa que no es pot dir o per dir el que s'ha de dir però de manera que sembli que no es diu. Torno a mirar el que m'envolta per esbrinar si realment soc en una consulta d'hospital o en una classe magistral de filosofia necrològica. L'habitació sembla la mateixa, però és només una primera impressió. Si m'hi fixo bé, m'adono que les coses han canviat. Reconec la matèria i, fins i tot, les formes, però les impressions han canviat, no són les mateixes. La infermera continua mirant la paret però ara hi ha un punt de neguit en la seva mirada. Si abans no feia nosa, ara en fa. Les coses són on han de ser, però no hi ha cap cosa al seu lloc. Potser soc jo qui ha mutat i no pas l'habitació. Kant hauria dit que no podem conèixer les coses en si mateixes, sinó només la manera com se'ns manifesten, els seus admirats i poc digestibles *noümens* i *fenòmens*. Faig una llambregada ràpida al meu voltant, però no veig Kant enlloc. Millor, m'hi empenyaria. Kant també s'equivoca. O senzillament no ha estat mai en cap

consulta mèdica. Han passat només uns segons des de la revelació del doctor. No dic res perquè no sé què dir. No sé com encarar aquesta situació inesperada. De sobte, la infermera m'obre la porta. Surto. La porta té sortida, doncs. Soc on era abans d'entrar. No, no soc on era. Algunes cares les reconec d'abans, d'altres són noves. I encara n'hi ha algunes altres que no hi són, però hi seran. De sobte la sala d'espera se'm fa sorprenentment familiar. Ja no penso que soc en una sala d'espera que sembla un vagó de tren, ara és la sala d'espera que em pensa a mi. I això em desperta un intens i justificat nerviosisme. També ansietat i estrès. No dic adeu perquè ningú no m'escoltaria. Just abans d'anar-me'n, però, veig els meus peus entrant per la porta anomenada *Res*. Ploro. Ploro sense llàgrimes.

BANYS DE NATURA

Vicent Pellicer Ollés

Tota una vida parlant amb els boscos i els éssers que hi habiten, passejant per corriols, drecceres i senderons que només les raboses i les fagines coneixen, bevent de fonts amb aromes de romer, d'estepa blanca i de peònia perfumada, dormint sota el sostre captivador dels estels. Tota una vida perseguint xiuxiueigs, refilets i cançons d'eixos àngels alats que tant estimo; abraçant el cor dels arbres, somiant els somnis que somia la tardor aduladora.

Tota una vida escoltant els missatges del vent, nadant a rius on la llúdriga m'observa, amagant-me darrere l'ombra oculta de la nit, per imitar el gamarús...

Tota una vida...!

21 de març

El Castellet de Banyoles (Tivissa, la Ribera d'Ebre)

Avui, ja vestit de primavera i amb viva delectança, segueixo les petjades dels ibers per la Ribera d'Ebre, i arribo al poblat ibèric del Castellet de Banyoles, bressol del captivador tresor de Tivissa (quatre pàteres de plata

daurada, collarets i vasos d'argent), amb el ventet de cara. «Març ventós, abril plujós!»

Surten a saludar-me les dos magnífiques torres de defensa, i després de salvar la seua mirada escodrinyadora m'endinso, en silenci solemne, per carrers dissenyats escrupolosament quatre segles abans de Jesucrist.

Mentrestant, el picot verd tamborineja amb delit els troncs de fusta vella, i em pregunto si el ressò musical i amorosívol que s'escampa arreu deu ser el mateix que hi devien sentir els ilercavons. I mentre hi vaig trescant i pensant, i assaborint les flaires primaverenques, m'adono que l'abellera de mirall, orquídia de colors exquisits, fa camí amb mi; acompanya els meus passos, assossegats i embadalits per tanta formosor, en aquest edèn. I em fascina de pensar que a aquells éssers que van viure, van somiar i van morir en aquesta contrada fa mil·lennis, potser també els va robar el cor la mirada desvergonyida de les orquídiades que avui decoren l'herbei dels passejos i les estances que trepitjo.

M'atanso a l'espadat del turó —esquerp com un dia rúfol—, i arribo a les restes del Castellet de Banyoles, d'origen medieval. Una finestra immensa, oberta de bat a bat, em permet de contemplar, des de les altures, un espectacle commovedor, que afaïçona el meu semblant.

L'Ebre, riu gentil, s'esmuny aigües avall, fent giragonses suaus, llepant l'humil bosc de ribera, amb un brogit quasi tendre. I gràcies a la bondat de les seues aigües, la cubeta de Móra, una planúria infinita, es cobreix de rosa intens; de rosa enrogit, de rosa miraculós (amb pinzellades de Cézanne!) que emmiralla el sostre del cel: milions de flors de presseguer acaben d'esclatar! I tot el que m'abasta la

mirada, fins als confins de les serralades, fa olor de mel de fruita dolça.

Pobles nobles i castells curials s'aixequen orgullosos al bell mig i també pels encontorns de tanta ufanor; sempre, és clar, sota l'amable protecció de les aigües blaves i fecundes del nostre riu, l'Ebre!

Des del meu siti privilegiat, admiro, una vegada més, el miracle que la natura ha brodat en el cor de la Ribera d'Ebre. Soc immensament feliç! I res no em fa falta!

M'assec al lllindar del turó, amb els peus penjant sobre la timba, gaudint del pas de les hores flairoses; perquè avui ja m'imagino els préssecs ben madurs, més dolços i desitjables que mai. I el riu fa goig! Baixa tan gros...!

30 de març

Els teixos del Marturi (Roquetes, el Baix Ebre)

De les llums frívols d'una primavera molt llunyana ens arriba una llegenda misteriosa. Fa milers d'anys, en el regne de Gazés, il·luminat per dos sols, Amarilis i Elban, i protegit per quatre llunes misterioses, Asiam, Eneís, Ariadne i Arcària, hi vivia la princesa Isàrica, filla del rei Goante, la noia més bella de tot el regne. Cada matí es perfumava amb aigua de roses oloroses, s'untava el cos amb reïnes d'àloe i sàndal, i s'abillava amb vestidures de seda fina i punt brodat, amb fils d'or d'Egipte.

Els carrers de la ciutat on ella vivia eren rius turquins, plens de peixos voladors, que menaven les seues aigües al llac d'Alexanor, situat al peu de la muntanya on habitava un ciclop, Amintas, que n'estava enamorat, de la princesa. I continua narrant la llegenda que la bruixa Clanca, embo-gida per l'enveja que tenia de l'excelsa perfecció d'Isàrica, la

va enverinar amb gotes de saba que havia extret dels teixos del Marturi i mai més ja no va despertar.

* * *

La font de Cova Avellanes xerrica refilets de valls ocultes. Sempre m'ha agradat de fer una cadolla xicoteta amb les mans per emmagatzemar-ne l'aigua i beure-hi a xarrupades lentes: de vegades, el gust afruitat del saüc sobresurt exageradament; uns altres cops, es fa ben evident l'aroma de mel novella de la peònia; i en comptades ocasions, l'amargor de la sàlvia fa pessigolles a la llengua; i si el rajolí és ben fresc, és perquè l'herba de les set sagnies ha llepat la veta d'aigua.

El sender, pins i cirers de rabosa amunt, discorre per les proximitats de la cova de l'Heura, i fa cap als bassis del Marturi, adossats als peus del penya-segat de la mola del Boix; i després, als erms de Caguitos: ara ja soc a l'altra vessant, que mira cap a la mar immensa, sempre per sobre de valls pregones, cims inassolibles —reservats només per a les cabres salvatges, la merla blava, la merla roquera i el pela-roques—, moles tortuoses, castells airosos i roques de Migdia, les marques sinistres de les quals ja no les interpreta ningú.

I la traça del caminói, finalment, m'acompanya fins als teixos monumentals del Marturi. El vent marcenc és fred, bufa fort —«vent marçal, fort temporal!»—, i en rinxola les capçades enormes, que dibuixen una ombra acollidora, en forma de temple. I els cossos, gegantescos i panxuts, abonyegats i de raïls descolgades i cabdellades, palesen el miracle de l'eternitat. Són fills d'un temps remot, tan antic com els estels! I és per això que hi puc veure, en

les arrugues de les soques vellíssimes, el somriure de les pluges de fa mil anys, els eclipsis de lluna que han seduït el forat de l'Aigua, les riuades de l'Ebre que han saciat la Mediterrània, els laments eixordadors de les bosquíries, quan les llengües de foc les empaitava; la infantesa de la font de la Sivina i els ullals —que ningú no coneix!— que fan embogir el barranc d'Orió.

També s'hi pot clissar, segons la llegenda, la fenedura per on la bruixa va fer degotar el líquid metzinós. Un ullet viscos que només s'obre pel març i l'abril, quan les raboses donen a llum, amb ganyols esgarrifosos.

26 de maig

Bel, la nevera de Bel i el mas de la Borja (Bel, el Baix Maestrat)

Arribo a la nevera de Bel tan bon punt comença a rompre l'alba. El cel està net com una patena. Aixeco el cap, i el blau, lluent i alegre, inunda la volta celeste. El pou de neu, buit de pluja blanca —ja no neva com abans, ni tampoc, actualment, necessitem els terrossos de gel per conservar els aliments—, però carregat de records encara molt frescos!, avui s'ha convertit en un lloc molt atractiu per als visitants encuriosits. La mola del Coll Ras, la roca del Corb i la roqueta Roja fan el cim de la vall que s'estira als meus peus, profunda i esquerra. Bel és un dels set pobles que configuren la Tinença de Benifassà. Terra florida i brava que convida a endinsar-se per clotades i carrerades encara vives, el nom de les quals s'escriu amb sentors de timó que creix pels solanets. Atreviu-vos a fer la «ruta dels 7 pobles (Bel, Castell de Cabres, el Coratxà, el Boixar,

Fredes, el Bellestar i la Pobla de Benifassà)», trespereu per camins, senders i corriols que us agitaran agradosament l'esperit; descobrireu paratges naturals bellíssims; i pobles, assolellats i ardits, la història dels quals està impresa en les runes mil·lenàries de castells; en monestirs que, en silenci, versen veus femenines que arriben assossegadament a Déu; en els tossals en què, segons conta la llegenda, la figura efímera de diversos reis es pot veure en els dies de boira d'hivern rigorós.

Faig camí. Bel encara dorm. Només un grupet de gallines escataina sorollosament. Potser em donen la benvinguda, tot i que jo no les he vistes mai! No les conec de res! I abans d'entrar al poble, un home sembla que faça de pagès. Recolzat, amb les dos mans, sobre el mànec de l'aixada, contempla l'hortet, molt ben endreçat.

Passo pel costat de l'església de Sant Jaume i em meravello de l'esplendor de la seua portada, d'estil romànic. I ara ja és hora que m'acompanyen els senders. El Tossal, el coll del Xumador (a les envistes de la Pobla de Benifassà), el coll de la Creu...; hi albiro antics campets de cereals, ara abandonats: «Pel maig, el blat puja com un faig!» Després del pouet de la Creu, el paisatge comença a canviar. Hi apareixen boscos densos que em provoquen els pensaments. El Pi Gros, arbre monumental, em segresta la mirada.

Després de la font de la Borja, l'arribada al mas de la Borja és imminent: «Ave Maria, any 1760», consta ben gravat en una de les parets, derruïdes, al costat d'una creu perfectament esculpida. La construcció de tantes cambres, l'era bellament enrajolada amb lloses fines i la infinitud de màrgens de pedra seca, indiquen que durant els temps de la seua llarga joventesa devia ser un mas pròsper i adulator.

Sender avall atenyo el barranc de la Borja i Mare de Déu de la Moreneta de Montserrat! Mai en ma vida no havia vist per eixes muntanyes i terres perdudes del massís del Port tants de màrgens, de tantes formes i mides i tan ben aixecats! Sembla un bastió inexpugnable, una fortalesa feta per resistir els torrents diluvials, la mà destralera del temps i la força dels aixaragalls. Màrgens allargassats, triangulars, arrodonits, reblonats i sense reblonar; inclinats cap endins, amb escalons encastats, en ziga-zaga, reforçats pel ventre; baixos, alts i encara de més alts!, prims i gruixuts... Cap pedra, cap bloc, cap aresta, ni un sol codolet o pedrolí va ser col·locat a l'atzar; cada marge va ser dissenyat, assenyadament, per a la personalitat de cada un dels racons del barranc. Quina obra més meravellosa!, oblidava en un barranc, aparentment insignificant, de l'estimada Tinença!

Amb recança i pesantor en els passos —sento tristor a les cames!—, tiro endavant. M'enlairo i creuo el grau de la Borja, soberg i hostil, l'únic pas que permet, una altra vegada, l'accés al llit del barranc profund. A la font de la Parra, em sorprèn l'aigua fresca i juvenil, i hi abandono la solitud que m'atuïa. Per l'ullal de la Fou, el Pinaret i el mas de Mariner, costeta amunt i parlant amb les pedres, vaig arribant, de nou, a Bel. Continuo, però, amb bocinets de tristor a la pell, i a l'espill dels ulls.

30 de juny

La font Donzella (Morella, els Ports de Morella)

«El sol de juny estalvia llum!», «Al juny el fred s'esmuny!», «Pel juny, el bosc t'acull!», «Pel juny, de fades i somriures el bosc n'està curull!».

Entre la resplendor joiosa de la vida i el cop funest de la mort només hi ha un fil molt prim que decideix d'estirar o d'arronsar les alenades vitals de tot ésser; en podem dir divina providència, auguris del cosmos, fat, atzar, destí, sort. No sé del cert què ni qui cus eixe fil d'or, tan resistent i, alhora, fràgil, que tard o prompte ens talla l'aixeta del respir; però sí que us puc assegurar —n'estic convençut!— que els «banys de natura» ajuden a enfortir-lo, o, si més no, a respirar més conscientment.

Avui, després d'haver xipollejat, amb els peus nus, les aigües coratjoses i fredoses del riu Cervol —l'he de creuar diverses vegades—, em plau que m'acompanyeu fins a la font Donzella, al llinar entre Vallibona i Morella. Un seti que convida a honrar la natura, a submergir-se en els colors novells que vesteix la verda brostada del conjunt de les ancianes i agegantades carrasques. Aitals arbres són els únics testimonis —i d'altres d'escadussers—, els supervivents d'una forest majestuosa, que va ser, fins a mitjan segle passat, pastura de les flames i el fum que feien carrisquejar les carboneres. Tot el carbó que s'emprava per a usos domèstics sortia dels bracets de les carrasques.

Corria la primavera del 1957, i va arribar a l'oïda d'un home comprensiu, coneixedor dels efectes devastadors per a l'ànima del bosc de la tala indiscriminada, que la llenya del mont on es trobava la font Donzella havia sigut venuda. I ell en va convèncer el propietari perquè no serrés les carrasques, i el va rescabalar amb prou diners, perquè se sentís suficientment compensat.

Possiblement, aquella bona persona —potser un àngel!— no n'havia sentit a parlar, del *shinrin-yoku* i del *wabi-sabi*, filosofies orientals que, entre altres creences,

dignifiquen la vida a reverenciar i contemplar la naturalesa, la qual dirigeix el cicle vital de tots els éssers. Però vull creure que sí que devia conèixer els efectes reparadors, curatius i quasi miraculosos que els «banys de natura» ens encomanen.

Soc conscient del deute que he contret amb aquell àngel per a tota la vida. La figura esvelta de la còrpora de les carrasques s'alça pel capdamunt de la boscúria i estén les ingents ales, per protegir la resplendor de les aigües de la deu. Des de l'ombra de les solrames estant, observo la tremolor de les branques més fines, les fissures i els talls naturals que la intempèrie ha imprès a l'escorça, els passos apressats de l'heura corredissa, la mirada penetrant dels orons, la tenuïtat de les brises humides que puguen de la vall del Cervol, l'estol sorollós i desordenat de pinsans i trencapinyes, que s'atansen, cautelosament, a la font; escolto la fanfara festívola i musical de l'interior de la pineda, la fressa callada dels peuetes de les rates cellardes; endevino la presència esquivola del rossinyol, que broda les nits amb refilets guaridors. I abans que s'apague l'última espurna de llum, abraço el manyoc dels cabells del bosquet de la clotada de la font Donzella, i en cuso els vorals amb trenes de flors d'espígol.

15 de novembre

El riu Matarranya (Vall-de-roures i la Torre del Comte, el Matarranya)

La joia medieval, la nineta dels ulls del Matarranya i també un dels pobles més bonics d'Espanya és Vall-de-roures. El nucli antic ha anat ocupant, amb el consentiment

dels segles, un tossal capritxós, el cim del qual el corona el castell, imponent i desafiador, del segle XII.

Passejar-hi, pels carrerons estrets i nobles, amb cases amb posat romàntic; amb les aromes balsàmiques i guaridores de gessamí afruitat, de rosa boscana i de gerani nostàlgic, que s'enfilen pels bells balcons fins al capdamunt de la fortalesa i l'església gòtica, és un desafiament per als sentits. Des del soberg pont de pedra gòtic, la immortalitat del qual s'imposa a la força fregadissa i corrosiva del riu, atalaio la clapa groguenca, enrossida i espessa del bosc de ribera, com si fos una congesta acolorida tardorencia que s'esmuny pel cor de la vall, en cerca de la Torre del Comte, vila menuda —amb un nucli antic vigorós—, que va començar a créixer al voltant d'una torre fortificada construïda per Ramon Berenguer IV. Després de les Hortetes i el toll de les Roquetes, els xops, que pertanyen a una raça antiga, tan vella com el món, s'arregleren a ambdues vores del Matarranya; i són amants, ostatices, presoners i, ensems, guardians de l'aigua que naix de les entranyes més ocultes, ardides i fèrtils del massís del Port. I avui, més que mai, es mostren aduladors; fins i tot una persona cega en podria veure la beutat que desprenen a mans obertes, llera avall.

Aquí, el temps autumnal convida el bosc a la solitud, al silenci mesurat, a la mandra dormilega i compassiva; tot i això, continua sent testimoni del cant garlaire de la griva; del vol afuat del blauet, sempre arran d'aigua, bronzint la tebior de l'aire; del darrer rauc d'una granota, esfereïdor!, esquinçat per la mort, en la boca d'una serp d'aigua famolencia; de la voraç malenconia de les fulles, que saben que ja no es despertaran fins a la primavera següent; de l'ombra invisible, desvergonyida, redossada i

callada de la llúdriga, que corrioleja pel tram final del riu Tastavins, mentre aquest aboca la fugaç llengua d'aigua al Matarranya, ingènuament, per davall dels flocs dels cabells grenyuts d'oms, sargues i desmais; i ben a la vora, a l'horta ufana, fregant el riu, del cos exòtic del caquier, nu de fulles però carregat fins a la testa de fruita ataronjada, més dolça que la mel, i tan captivadora com els pits fermes i rosats d'una jove donzella; de la paciència infinita, insondable, dels tolls, que emboten les aigües que el cel ha descarregat atropelladament sobre els intricats cristalls de les serralades benaurades del Port.

«Si novembre comença amb bonança, tinguem esperança!» L'esperança de continuar gaudint de la fascinació pels paisatges trobats, de la poesia cristal·lina dels rius immaculats, de les vesprades d'amor que ofereixen les aus als boscos que els regala un tou cobricel, de les solsidees d'orquídiess que broden els solans de les valls, dels somnis que es precipiten dels estels a un bes dels nostres llavis, sempre vora el soliu guiatge del Matarranya!

CALCOMANIA

Francesc Xavier Simarro Montané

Admetien originals però ell es considerava una mala còpia. La bandúrria va morir oblidada damunt de l'armari de la seva habitació de nen. Mai es convertí en un músic original. La pua era per a ell un estrany triangle de nacre. Una forma curiosa, del tot inútil. Una punxa que es clavava al cor després de cada fracàs. En la ment quadriculada del seu pare, ell era, tot sovint, un zero a l'esquerra. Potser en origen havia estat un fill estimat. Mai no ho va tenir clar. No l'hi van demostrar prou. No n'era conscient. Esperar el pare a la sortida del bar, com l'emissari d'una mare muda, no ajudava a l'autoestima, com es diu ara. Un dia, el van fer entrar i baixar al soterrani del local. Allò era com entrar a la cova d'en Pere Botero. Mort de por, cada graó l'apropava a un món temut, desconegut. Al fons, una taula de billar, i el pare, ajustant la jugada amb el tac. Tan bon punt va notar els ulls clavats en el rostre, el nen va pujar esperitat. Com a mínim, quedar palplantat al carrer feia venir una mica de valentia. El solet escalfava, i la mare, ja veus, era

al costat. Pírric suport. Una estàtua de sal. Una pantalla del tot ineficient davant les escomeses verbals del pare.

Tota la creativitat del fuster es fonia quan arribava, sempre massa tard per al rellotge biològic d'un nen, al domicili familiar. Al distingir les primeres passes, somortes, pujant l'escala, a l'interior de la casa, tot es trasmudava. Una mena de toc de corneta inaudible recorria aquell pis de barri. Calia rebre'l amb un petó, el sopar a punt, la taula parada o gairebé. Venia cansat i només faltava que ens haguéssim posat en filera, fermes. Un exèrcit de covards o d'acovardits?

Si veies la tele, ja te'n podies oblidar. El rei reclamava el seu tron i el seu canal preferit. La imaginació paternal quedava enrere, llunyana, a la fàbrica de mobles. Dins d'aquelles quatre parets regnava el silenci, l'expectació. Sovint, calia passar revista a la jornada escolar, també hi havia una germana. A la mare no se li preguntava res.

Un diàleg sense paraules començava amb les nostres mirades clavades al plat (de Duralex) i uns monòlegs masculins de durada incerta. El fum de la verdura, que trobava el seu punt final de bullida, envaïa el menjador (no hi havia extractor a la cuina). Érem els seus mobles. Ens llimava les arestes de la vida. Dibuíava presagis al seu gust. Hi havia menjar a taula, a qui alimentava? Els somnis es convertien en serradures que ningú recollia en cap galleda. Mai vaig ser capaç de dibuixar res, de dissenyar, com ell explicava, parlant dels seus sofàs i butaques. Em vaig convertir en una mala còpia d'un ebenista creatiu. L'escorça de la meva inseguretat i de la por va anar engrossint lenta però inexorable. Les arrels s'havien plantat en tendra edat.

Fill d'un barri proper al mar, nedava com els peixos, mentre jo mirava de surar en onades successives de por

que amenaçaven de cobrir-me. Podia imitar el moviment dels seus braços, però era incapaç de copiar la seva natació.

Una puntada amb mala bava li havia engegat, de jove, el turmell a fer punyetes. Oblidà els peus i es posà a entrenar les mans. Ni músic, ni dibuixant, ni nedador; què li devia quedar al pobre home? Com saber quina llàntia meravellosa calia fregar? Potser l'esfericitat futbolera aplanaria el camí, el trajecte envers aquell fill estrany, que no creixia com un mascle, ni ho semblava. De qui sospitava que mai arribaria a ser un home de profit. La pilota seria la solució. L'habilitat en xutar, passar-la i centrar. El nen correria la banda. Ell en seria l'espectador des de tribuna. El cuir em semblava tan dur com els sopars a base de verdura (patata bullida i mongeta) i un tall de fetge. Quan practicàvem a la platja; la sorra bullia, els peus s'encetaven i la closca era un llumí encès. Cegat pel sol, mai veia arribar un míssil sortit de les entranyes d'un gegant, allà lluny. Algun cop em recollien mig estabornit, quan el projectil m'havia deixat sense respiració, després d'impactar a la boca de l'estómac. El Netol feia figa de nou. Fallava el drap, la llàntia, el desig, el líquid enllustrador amb el dibuix d'una cara inflada a l'ampolla?

A l'escola, i a casa, durant les tardes de fer deures, podia reproduir els mapes de geografia sense esquinçar el paper de calc. D'aquell senyor, dit pare, no se m'enganxava res. Mirar-lo a contrallum, com feia amb alguns dibuixos posats contra el vidre de la finestra de la classe, tampoc em servia. Calia apropar-s'hi massa, no em venia de gust, i segons l'angle que l'home formava amb el sol, projectava damunt meu una ombra que ho cobria tot.

Admetria la seva derrota? Faria del nen un home? La bleada de la dona en tenia la culpa? Cap patró ni plantilla mental li funcionava bé. A la fàbrica, al taller d'ebenisteria, tot era bufar i fer ampolles. Seguir els plànols conduïa a un resultat correcte. La fusta responia i es transformava en butaques, cadires i sofàs com era d'esperar. Un lluitador com ell no podia fracassar d'aquella manera tan estrepitosa. Duia els calés a casa i la setmanada. Calia res més?

En aquell art, destresa, o el que fos, sí que en sabia de posar paciència. Només calia plantar els peus a terra. Fixar la mirada ben lluny. El cistell de vímet a tocar. Un bon cop de braç, i el peix havia de mossegar l'ham, tant sí com no.

No sé pas a qui he sortit. Les canyes de la platja i del trencaones eren antenes apuntant a un món estrany. El peix sempre m'ha fet fàstic i em fan por les espines. Admetien originals però, en algun moment del procés, la copisteria va fallar. I jo que me n'alegro. A tocar, visc el present. Admiro els bons sofàs i els mobles de disseny. Tant sí com no, m'he clavat l'ham d'algun desengany. Segueixo al Barça, mai a tribuna. Ho admito, encara no sé nedar. He descobert que és prou valent llevar-se cada dia i despertar la paciència tot escoltant la música del rellotge de la tauleta de nit. Quan miro enrere, no hi trobo estàtues. Ningú va dir a aquell pare que no calia passar el ribot. Quan contemplo al matí la còpia que em retorna el mirall del lavabo, em trobo prou original.

COTÓ DE SUCRE

Xavier Lluís i Chavarria

Divendres de maig, d'aquests que ja albiren el bon temps i la caloreta, dels que canvies l'anorac per una rebeca, que la rasca al tard encara hi és. Avui, divendres de maig, la Laia té una cita i ha quedat per sopar. És el primer que pensa quan ben d'hora li sona el despertador, que a la nit s'haurà d'arreglar una mica i que segur que li anirà bé. Tot seguit, desperta els nens que li diuen que cinc minuts més, minuts que ella aprofita per fer entrepans, un de cada cosa, revisar que les motxilles d'educació física tinguin tot el que han de tenir per a cada un i assegurar-se que no hi ha cap nota a l'agenda sobre el material especial d'avui per fer la manualitat corresponent. Ultimàtum als nens o avui no aniran a dormir a casa el tiet. La Laia és funcionària i treballa a la Diputació, és mare, i està divorciada des de fa poc més d'un any. Està contenta amb la feina, sobretot perquè recentment l'han ascendida i també ho està per l'anomenada nova vida, diguem-ne, de divorciada.

Va ser una sorpresa per a la família, sobretot per als seus pares i els seus sogres, que si tan bé que es portaven,

i ara què diran, si el Carles era això, si el Carles era allò, si tenien una bona feina tots dos, i els dos nens, que ben bé que els hi anava l'escola i l'un feia futbol i l'altre tocava el piano, i el Carles, que sempre tan elegant i detallista i coses i més coses. I com ha pogut ser, si se us veia bé, i els nens, i ara què passarà amb els nens i qui dels dos se'ls quedarà —com si fossin un apartament de platja—... Totes aquestes frases que algú se sent dir quan es divorcia i té la vida muntada o, millor dit, el que hom entén per muntada avui en dia.

Ja fa un any de tot això, i ves per on els consogres encara se saluden si es creuen pel carrer i ai!, què hi farem i ai, ves!, si era el que volien, nosaltres no hi podem fer res... El Carles segueix sent tot això i allò que era i, fins i tot, s'ha aprimat una mica i s'ha deixat barba. Els nens bé, tots dos, curs superat amb bones notes. Se'ls va quedar ella, al final, amb el règim de visites de tardes i caps de setmana alterns com tantes i tantes parelles tenen. Si el gran té l'últim partit de la lliga infantil o el petit toca el piano l'últim dia de conservatori, coincideixen tots dos, se saluden, sense dir-s'ho miren si van acompanyats i s'asseuen separats.

Avui, que és el divendres de maig que la Laia té la cita, és el cap de setmana que li tocaven els nens. Problema solucionat, ja que el tiet, el germà de la Laia, s'ha prestat a anar-los a buscar a l'escola, a portar-los al cine, a fer-los pizza a casa i quedar-se'ls a dormir.

Els nens ja són a l'escola, amb l'entrepà, la roba d'educació física i el material corresponent, i ella a la feina. Quan és l'hora d'esmorzar comenta amb la companya amb qui millor es porta, després de més quinze anys treballant juntes, així suau, com vergonyosa i com si el fet no en

tingués, d'importància, que sí, que al final va descarregar-se l'aplicació aquella que li havia dit i mira, no sé com però sí, al final sí, una nit que els nens ja dormien i ella encara no perquè feien mitja part a la sèrie i sí, i va veure que no feia faltes escrivint, perquè n'hi ha cada u... Però clar, això de no veure la foto no li feia gaire gràcia. I la companya, ben entusiasmada, li deia que havia fet bé, que mai se sap, que encara era jove, que qualsevol cosa l'avisés i ja fingirien una trucada —això ho havia vist a la sèrie—, i llavors s'expliquen tota la logística dels nens i sort del tiet i que no sabia què posar-se ni com aniria ni res, però tot el que s'havien dit per l'aplicació li havia agradat.

La decisió de posar punt final a la relació amb el Carles no fou, evidentment, gratuïta. Premeditada, meditada i postmeditada, amb *coach* pel mig inclòs. Una mica el que passa a totes les parelles que, després d'uns anys, se n'adonen que els objectius vitals individuals no s'han realitzat ni tenen intenció de fer-ho. I per molt que n'hi hagi de comuns que no canviarien mai del món —aquí s'acostumen a posar el festeig, la companyia, els fills i el sexe— els de cada un s'han quedat per complir. I això frustra, es veu. Aquell viatge no fet abans de ser pares, aquell desig de viure en un àtic que queda eclipsat per un entresol de protecció oficial, aquella segona carrera universitària deixada a mitges. Tot allò no fet. I de cop, una altra vida, la muntada, un diumenge t'aixeques amb mal de cap per haver sortit la nit abans i un altre diumenge penses que sou dos a dinar i a la nevera no hi ha res. Però has d'estar contenta, perquè ell és un home modern i es planxa les camises sol, va sentir-se dir un cop.

I la companya pregunta ben interessada que què li ha explicat i que on aniran a sopar. I la Laia li va responent que és divorciat com ella, que no sap si té fills perquè ella no li ha dit que no té fills, però tampoc li ha dit que sí que en té. I que aniran a un japonès perquè, mira, és així informal, però que es veu que a ell li agrada molt. La Laia li diu que pateix una mica perquè fa temps que no va a un japonès i no se'n recorda de menjar amb els pals de fusta i que quina vergonya... Finalment, la companya li desitja sort, i es diuen bon cap de setmana i que ja s'ho explicaran i la companya li reitera que qualsevol cosa li faci un truc.

Una trucada al germà confirma que tot està anant com ha d'anar i que ja estan tots camí del cine, sent els nens que criden que el tiet els comprarà crispetes: «¡toma!, ¡toma!», i que tot bé i que demà al matí ja es tornaran a veure.

Falten poques hores per les nou, l'hora de la trobada, i han quedat en una cantonada del centre, prop del japonès. S'han dit que ja es reconeixerien perquè l'un aniria així i l'altre té els cabells aixà. Pensant què posar-se o què no posar-se, mentre es mira a l'espill li ve tota la vida de cop, com quan estàs assegut en unes grades d'una pista de Fórmula 1 i sents el cotxe però no el veus, i el vas sentint cada cop més i més, i passa per davant dels teus ulls i saps que ha passat però no l'has pogut veure del tot bé, i el continues sentint fins que s'acaba allunyant, doncs així, la infantesa, son germà el gran, que fa anys que viu fora i no es veuen ni per Nadal, son germà el petit i els estius al Delta de l'Ebre, l'institut, la universitat, la ressaca, el primer bes amb el Carles, el festeig, el viatge a Islàndia amb el Carles, el trio amb el Carles i un company seu de feina —perquè ell era un home modern i es planxava sol

les camises—, el primer nen, els sogres, els pares, el segon nen, les amigues, les amigues que comencen a ser mares, la feina, més feina, les amigues que continuen sent mares, les decisions preses, les decisions no preses, tot. Va pensar que es posaria el negre, perquè el Carles li deia que el negre li quedava bé.

Ell és farmacèutic i també és divorciat, no li ha dit perquè ho ha evitat, però també és pare de dos nens. Ha decidit d'anar al barber perquè, tot i que la ciència i la tècnica de l'afaitat han avançat a passes gegantines, mai res podrà superar les mans d'un altre home quan algú es tracta d'arreglar la barba. També ha decidit que no es posaria corbata i que es descordaria dos dels botons de la camisa —això últim mentre llegia un article en una revista titulat «Sedueix», mentre esperava torn al barber—. Li agrada el japonès i és per això que va proposar a la Laia d'anar-hi. És un lloc fàcil i neutre i on no s'acostuma a dir si algun plat no és del tot bo. Ell li va preguntar si havia estat al Japó, ja que, les persones que hi van, quan tornen, no trepitgen mai més un japonès occidental, perquè es veu que no és cuina japonesa autèntica. Ella li va dir que no, que no havia estat mai a Àsia, així que solucionat. A més a més, ell tampoc.

Feia pocs dies que parlaven per l'aplicació, però l'atracció digital hi era. No s'ho havien confessat, però que cap dels dos fes faltes i escrivissin amb accents els agradava mútuament. S'havien dit que durant el temps lliure anaven al cine, amb amics o viatjaven, que és el que diu tothom quan coneix a alguna persona nova tret que no tingui una afició molt diferenciada i característica. Cap dels dos feia vaixells amb escuradents ni escalada. Coses normals, li

deia sempre ell. A ella li agradava aquesta naturalitat, les coses normals, vaja.

Amb la colònia acabada de posar, creu que ja és hora per anar tirant. Porta el negre, que sap que li queda bé. Fa l'última repassada a l'espill de l'entrada de l'escala del bloc de pisos i surt ben decidida. Enfila el carrer amunt.

Amb els cordons de les sabates ben ajustats i que quedin en la mida exacta perquè es vegin, però no es trepitgin, ell també es mira a l'espill i es toca la barba. També es posa colònia. Darrere les orelles, que així en el moment de fer-se dos besos és quan es nota l'olor. —Això també ho deia a la revista de la barberia.—

En una altra part de la ciutat, dos nens surten del cine amb el seu tiet. «Pizza, pizza!», exclamen. I li pregunten si podran dormir junts i fer una cova amb els llençols i el tiet els hi diu que sí a tot, però que s'han de portar bé.

Ell ha arribat abans a la cantonada, mira el rellotge, manquen cinc minuts per les nou, la Laia encara no hi és. És un divendres de maig, dels que ja fa caloreta, però la rebeca encara és necessària a les nits. Ell també està nerviós, segurament molt més que ella, però ho dissimularà molt bé tota l'estona. Ha pressuposat que l'haurà de convidar —com també deia a la revista de la barberia—. Ha decidit que sí que li dirà que té fills, ja en persona i de tu a tu, així aquest tema queda tancat per a futures cites si les hi hagués. Torna a mirar el rellotge i només ha passat un minut, en queden quatre per a les nou.

La Laia està a un carrer de la cantonada on han quedat. Li passen tots els pensaments possibles pel cap, coses que han passat i coses que no han passat. Coses que li han passat i coses que no li han passat. Tots, tots i cadascun dels

pensaments i imatges i records possibles li esdevenen poc més de mig segon a la memòria, marxen i tornen, tornen a venir, s'estan una mica més de mig segon i tornen a marxar. De tots els pensaments que li han vingut però, n'hi ha un que li ha degut passar per alt. Potser no l'ha volgut pensar, potser és tan inimaginable i tan pràcticament impossible que, si fos així, la Laia... —millor deixar la frase aquí—.

No, no ho sap, però avui, divendres de maig, qui està esperant-la a la cantonada és el Carles.

DEL TESTAMENT D'HERODES

Jon López de Viñaspre

Escric aquestes línies amb la mà cansada. La sang morta ja no colpeja les meves temples i els meus polsos com abans. El cor batega per aquí dins, presoner del seu sedentarisme, i el cap mescla al seu antull triomfs i barbàries, éssers estimats, éssers ajusticiats, plaer i dolor, barreja a la seva manera les sangs pretèrites, igual com les sínies baten totes les aigües d'un mateix riu.

Sé que la meva hora no és lluny d'aquest present, d'aquest instant de serena reflexió. Conec bé els meus enemics i reconec els seus moviments abans que esdevinguin una idea en les seves tèrboles ments. Sé quin vent portarà els meus mals i em sembla que el meu deure és ordenar el futur.

Dels meus secrets inconfessables, n'extrauré alguna revelació. En aquestes alçades ja res no m'importa gaire. Fins i tot, aquella tensió vital necessària per mantenir quiets alguns misteris s'ha aflluixat i hi ha podridures que no cal guardar-les més. Vaig néixer a Ascaló en temps ja massa remots. Soc fill d'Antípater, un home bo, idumeu i fidel a Roma, governador de Judea. De la seva mà vaig

arribar a exercir el poder. Crec que al contrari que el meu pare, a mi, la vida se m'ha fet llarga. Tan llarga que mai no he pogut recordar la meua infància. I de la joventut, tan sols algun passatge poc confessable. Amb quinze anys ja amarrava fort les regnes de Galilea. Qui sap si és per això que la vida adulta se m'ha fet feixuga. També perquè ha transcorregut per una malla espessa d'intrigues i astúcies, d'interessos propis i aliens, de favors, de trucs, de fidelitats i premeditacions. Tenint en compte que han intentat enverinar-me i derrocar-me innumbrables vegades, he tingut sort de viure tant. O no.

Aristòbul III va aparèixer ofegat entre les aigües calentes d'un bany públic. Reconec ara que vaig avançar la seva mort. Era un envanit i no mereixia el gran sacerdoci. Revelo també que vaig aconsellar la mort d'Antígon. La seva aliança barroera amb els parts per arribar al tron, junt amb la meua fidelitat envers l'Imperi, m'impedien no fer-ho. No nego que vaig permetre l'execució de la meua Marianne i que va ser falsament acusada d'adulteri, que vaig promoure i precipitar les morts d'Alexandra i de Costobaros, de consellers sospitosos, d'amics arrogants i de ciutadans no desitjables. I que a Sebasta vaig torturar i fer executar dos dels meus catorze fills, dos conspiradors mal girats contra el seu mateix progenitor. En moments de pressió mai no he controlat les emocions. I les emocions confoses, barrejades amb el poder, són furibundes. No obstant això, i davant del dubte, el terror sempre et dona un avantatge. Però com poden dir que vaig matar el meu pare, si ell em va regalar el govern de Galilea i em va aconsellar en els meus moments més difícils! Sé que Màlic, aquell reietó àrab, va enverinar-lo. I jo vaig matar

Màlic a la primera ocasió, una nit bella i profusa als afores de Tir. I tot seguit vaig anar a la caça del seu amic, el vell Hircà II, el conspirador més nociu que he conegut mai. Vaig convèncer August que mereixia morir i el vaig fer matar. Assumeixo tota la sang vessada sense recança, la carn perforada, les tortures i els complots. Jo mateix puc ser víctima d'aquest joc encara. Acato amb dolor l'episodi dels nens de Betlem... Però ara que tot és irreparable, ara que la fruita no recuperarà la turgència ni s'enfilrà a la branca, ara que aquella sang escampada no tornarà a les venes, convé assuavir la deformitat de la meva imatge cruel. No esquivo el pes de la decisió final, no em ronden els malsons, però no és més neta la participació dels summes sacerdots de Jerusalem. Ells, els ideòlegs, les rates negres que corquen els cervells i empenyen altri a perpetrar allò que les seves mans covardes mai gosarien fer, i que no és altra cosa que matar! Malmeten i pressionen, i després tornen a les seves pregàries, retornen a llurs hàbits quotidians, a les seves rutines de silenci. I quan se'n cansen, resorgeixen amb més força. I amb l'excusa de la preservació del sediment moral, ideen altres formes d'infligir dolor a víctimes noves. Ara penso si no són ells els qui realment governen aquest imperi caduc...

En canvi, sembla que ningú no recorda ja les guerres guanyades, la seguretat que he aportat als territoris, la reconstrucció de Samaria, la creació d'un port tan gran com una ciutat allà on només hi havia terra erma, el temple de marbre blanc que a Paneas vaig regalar a August i per extensió a tots els ciutadans. He aixecat un teatre i un hipòdrom. I també una fortalesa perquè els agitadors d'aquí i d'allà restin tranquils. I en època de fam he venut palaus

per abastir de blat la població i he abaixat els impostos. De ben segur que he ajusticiat clans rivals i també familiars directes que no m'eren lleials, conspiradors propers que em volien mal. Sí, no m'ha tremolat la sang quan he hagut d'afrontar allò que ha de fer un home: esclafar els enemics pel bé de l'Imperi. Però de tot això, d'aquestes lluites intestines, el poble no n'ha de fer res. Al poble, Herodes el Gran li ho ha donat tot. I ells no m'han estimat, mai no m'han volgut. Els jueus d'aquest reialme sempre m'han odiat, no per romà, sinó pel meu origen idumeu. I fins i tot molts gosen dir que moriré violentament en eclipsi de lluna. Com es pot odiar tant! No saben que vaig comprar la renúncia al dret de saqueig dels soldats romans quan vam assetjar la ciutat? No veuen que vaig estalviar-los més mort i més destrucció? Que podia haver estat molt pitjor? He comptat amb el suport total de Marc Antoni i també amb el d'August quan aquest va eliminar Marc Antoni. Però mai no he aconseguit l'afecció d'aquest poble nascut amb la llavor de l'odi a les entranyes. El que diran historiadors i apologistes sobre el meu pas per aquestes terres no m'importa gens. En aquest reducte allunyat de la degenerada Roma he hagut de mantenir un patriarcat ferri per fer prevaldre la llei, per preservar l'ordre. Sé què he fet i què no he fet. He hagut de prendre decisions peremptòries. Ningú no pot jutjar-me.

He estimat prou. I què he rebut a canvi? He tingut deu dones i només la samaritana va atansar-se sense temor. He estat jove i he estat vell, he practicat la contenció i he donat corda a la degeneració. Entenc les contradiccions humanes. Entenc les lligadures de l'ànima i entenc els vicis. Tots voldríem ser una mica diferents. Millors, pot-

ser. O potser pitjors, si amb això aconseguíssim ser més estimats. He arribat a la conclusió que tots cerquem un bocí d'afecte, en aquesta vida. Qui no sap donar amor o està incapacitat per rebre'l el busca desesperadament i el reclama mitjançant múltiples disfresses: poder, plaer, reconeixement, commiseració, temor... El bufó d'aquest palau és un desgraciat que pidola quatre aplaudiments que omplin el graner de la seva estima. Jo soc un pobre home que somia amb l'afecció d'un poble. La vida esgota quan te la passes reclamant afecte. Tot es fa en aquesta existència per obtenir un petit pes d'amor. Es menteix per amor, s'obeeix i es mana per amor, es roba, s'humilia i t'humilies, t'embriagues, et ridiculitzes, t'acarnisses, resisteixes... assassines per amor! Vius un dia més per trobar una manifestació d'amor o un succedani que se li apropi. Som tan vulnerables... Els nens neixen reclamant tot l'afecte, criden tot el seu desesper fins a trobar el contacte d'una pell propera. En créixer ho compliquem tot més, cobrim aquesta necessitat amb mil artificis, amb mil subterfugis, però ens passem la vida reclamant exactament el mateix, d'una manera més maldestra, potser, però mai no deixem la cerca d'una pell calenta, d'una paraula dolça, d'un gest comprensiu, d'una lloa... Som així d'horribles, així de febles, els humans.

Sigui com sigui, en aquesta hora incerta confesso que estic cansat i no em neguiteja la mort. El cos només són femtes i vapor, aigües brutes en moviment, una nosa constant. I l'ànima, que de tan volàtil per ventura és inexistent, per què hauria d'amoïnar-me? Per què?, si tot és confusió, si tot és remolí?

Només demano ser enterrat a l'Herodium. Deixo el meu funeral en mans del meu fill Arquelau. El designo el meu successor i hereu. Deixo sengles llegats de terra a Herodes Antipas i a Filip, fills lleials. Seran bons tetrarques. Repartiu la resta de possessions de manera equànime entre els nens idumeus que poblen les ciutats i els llogarrets d'aquesta vasta regió. Busqueu-los. Busqueu-los amb la mateixa intensitat amb què aquella tarda atziaga d'hivern vàreu buscar els nens més tendres de la malaguanyada Betlem. Res més. Confio que complireu sense vacil·lacions la lletra d'aquest testament. I si no ho féssiu, no serà responsabilitat meva.

El temps de l'home al món és efímer.

EL SILENCI DINS

Manuel Roig Abad

Una cosa és viure i una altra estar viu.

De la saviesa popular

Leonor obri la porta de l'habitació. Ho fa sense moure cap soroll. De volta volum, sense que ella se n'adonara, a casa s'ha instal·lat una sort de silenci estrany, una fluixesa. No pot dir quan ni com ho ha fet. Sap que abans també hi era, que és el silenci de la casa de l'àvia Pepa, de quan jugava i, de sobte, se n'adonava que era sola, de quan la mare eixia a comprar i plovia, de la nit que se li va morir la xiqueta. Abans, però, el silenci no havia entrat dins, abans no manava de les finestres, dels plats, de les cortines, de les gotes que cauen de l'aixeta.

L'habitació és negra. Al principi no hi veu i en la foscor veu el seu Manolito agitant una branqueta i dient que vol ser director de la música. Prompte, però, els ulls se li fan a la foscor i, llavors, distingeix la silueta del llit, de la tauleta

amb els dos calaixos, dels medicaments, de la cadira: de les poques coses que fan falta per morir-se.

Mira cap al llit. És el llit de Vicent. El van comprar quan va prendre la comunió i encara no ha fet ni un cruixit. Si fora abans, quan no hi havia silenci, li hauria dit a Cento que abans feien els mobles més forts i haurien xarrat del tio Joan de la *Mobleria* i del fill, que era manquet, però que feia més faena que un oficial. Avui, però, a Leonor li ve eixa mena de por i, en el temps del silenci que haurien omplert els mobles forts d'abans i el tio Joan i el fill manquet, solament examina el llit una vegada més i li fa l'efecte que el seu home cada dia *bulta* menys.

—Cento!

Passen solament uns segons, però el sentit del temps s'ha desviat i ara uns pocs segons poden ser molt pesats.

Res no s'hi mou. Mai no s'acostuma a aquella obediència al silenci, a la vida sense respostes, al fet que el que diu sempre siga com si no haguera dit res. La casa se li ha convertit en el dia que anaven al convent de la tia de sa mare, que era carmelita. Allà tot el que es deia semblava que sobrava, però el que la impressionava era el silenci de les parets, de les imatges de santa Teresa, dels calaixos de fusta, de la cuina que la tia sempre els ensenyava, dels fogons i de les olles on bullia el dinar. El pitjor és el silenci de les coses, aquest embolcall que porten, sentir que cada cosa té el seu callar. Un silenci fosc, lent, invasiu.

—Cento!

Leonor torna a cridar-lo, perquè moltes vegades no sap del cert si ha dit quelcom o no ho ha fet. Finalment,

des del llit ve un soroll que és queixa, que és son o que no és res.

—Ha vingut don Joaquín.

Les habitacions dels malalts fan una olor característica. Leonor la recorda de quan va faltar son pare i sa mare. Eixa olor no li fa por, però el silenci, sí. Sobretot eixos silencis més grans que es fan abans de parlar, eixe silenci de tota la casa que s'ha fet abans de sentir-se la veu de l'home, una veu que ve d'allà lluny, que ve des del silenci mateix.

—Don Joaquín? I quina faena tenies tu...?

Cento ha d'aclarir-se la gola per continuar. La veu de Cento, que havia cantat de jove a la Schola, és una veu desvestida, que se'n va de seguida, com al límit. S'assembla a no dir res. És dita i res no ha canviat. És dita i desapareix, s'extingeix, com si alguna cosa se l'emportara.

—Bah, mira, saps què? —diu Cento amb una parsimònia sense expressivitat—. Que passe. Xarrarem una miqueta. No cada dia es raona amb un senyor metge.

Leonor diu que va a alçar la persiana, diu «que entre una miqueta de llum», però el que haguera volgut dir una vegada més és que ja sé que tu no vols metges, però que ella no es fa l'ànim, que no se'l fa, i pensa que el silenci és també allò que no es pot dir i sobretot això. També obri la finestra. Al carrer Mestre Giner estan obrant un bloc de pisos i a l'habitació aplega el remoreig de l'obra.

Des del llit s'escolta el picar dels tacons del metge.

—Cento! Com va la cosa? —s'anuncia don Joaquín.

Don Joaquín és de moviments suaus, té la veu profunda però un poc femenina i la cara il·luminada amb una alegria

que no s'avé amb la professió. Parla com si haguera anat a portar un bon missatge. La seua ufanor aplega a l'habitació com d'un altre món. Un món distint, diferent del silenci del llit, de la tauleta de nit, de la persiana.

—De categoria! Per al bou de Sant Roc, com una campana!

Don Joaquín seu a la butaca i Cento s'incorpora.

—Cento, Cento! —lamenta el metge.

—Fes-li café a don Joaquín, fes-l'hi! —diu mirant Leonor.

Leonor mira don Joaquín com si el mirara des de molt lluny i n'ix. Llavors don Joaquín agarra aire i diu:

—Açò, Cento, és perquè vols i tu ho saps.

Cento rebufa:

—Sermonet!

—No, sermonet, no. Tu t'has vist? Sembles una ànima. Ahí dins la clavícula cap una taronja satsuma. Qualsevol dia els ulls et cauran dins del cap.

—Xa, don Joaquín, no em vinga amb romanços, redeu!

L'expressió de Cento és la d'algú que acaba d'escoltar la major de les estupideses.

—Romanços? A la teua edat hi ha qui s'opera, qui fa front: la vida és l'únic que tenim...

Cento es frega la cara.

—Mire, don Joaquín, amb tots els respectes li ho dic: Tot això que vosté em diu m'ho ha dit Leonor mil vegades, la meua germana mil vegades més, totes les *bodines*¹ del carrer també i jo mateix m'ho dic cada dia. Mil vegades més.

¹ A la Vall d'Uixó, un bodí és un doctor, una d'aquestes persones que tenen ciència i empen bones energies per a saber tot el que passa en la casa del veí.

—Doncs escolta-les i escolta't.

Cento desvia la mirada cap a un paquet que hi ha damunt un plat a la tauleta i somriu.

—No sé com diu que estic tan prim, si menja més galetes que en tota la meua vida.

—Cento, fes el favor! —el reny Leonor des de la cuina.

Cento deixa de somriure i mira don Joaquín amb serietat.

—Ai, don Joaquín, don Joaquín! Quants anys és vostè metge?

—Més de quaranta.

—Quanta gent se li ha mort?

—Eixe no és el cas.

—Sí que és el cas. Posem dos mil, tres mil... I què ha passat?

—Què ha de passar?

—Res. No ha passat res. Doncs jo em moriré i no passarà res. Serà igual! Vindrà Nadal, vindrà Sant Vicent, faran bou i tot serà igual. Ens agrada dir que vivim, que som, que fem, però la vida de les persones és tota pintada, no existeix.

—Això no és, home.

—Vostè recorda Melcior, el secretari de l'ajuntament, que tots els papers que li aplegaven deia que no eren de la seua incumbència...

—Sí, res era de la seua incumbència.

—Doncs això, don Joaquín.

Leonor entra amb el café.

—Sucre o sacarina, don Joaquín?

Don Joaquín diu que sucre, que la sacarina té nom de medicament i, ell, com menys medicaments millor.

—El mateix dic jo! —somriu Cento.

Don Joaquín se n'adona de la inconveniència de l'acudit i diu que és broma com a disculpa.

—Què t'ha paregut? El primer que ha dit amb trellat i es disculpa. Bon pardal està fet!

Els ulls de don Joaquín es posen sobre el calendari que fan tots els anys a la parròquia.

—Va dos mesos darrere.

Leonor s'apressa i arranca els mesos de març i abril.

—En aquesta casa —lamenta— tot va darrere.

Els dos homes observen com Leonor fa una bola amb els mesos de març i abril. Per la finestra passen dos caps i aplega a l'habitació un retall de conversa. Una dona diu que va a rodar per ca Toni, que s'ha quedat sense pomes i que després ja passarà per... Ha passat tan ràpidament que no ha donat temps a saber per on havia de passar. No obstant això, era una dona explicant els plans que tenia per a aquell dia i Cento troba que aquell és el moment adequat per a reprendre la qüestió.

—Bé, don Joaquín, el que parlàvem: si vol que xarrem una miqueta, bé; però si ve a donar la monserga, ja pot agarrar el camí entre cames, que jo sé que hi ha gent que li agraden més els metges que una boda.

Don Joaquín acota el cap, tasta el café i el lloa amb un assentiment.

—És que eres jove, Cento!

Leonor no sap si quedar-se a l'habitació o dir que se'n va a adobar les creïlles.

—Sí, les primeres dents! —respon Cento—. Setanta anys és jove? Ma mare va morir dos anys abans i era un

tros de *giüela*. Jove, diu! Jo i Messi, quintos. Jove, diu! Vosté encara és del Bilbao?

Leonor torna a eixir-ne i Cento assenyala amb la barbeta cap on ella ha marxat. Parla en veu baixa.

—No vol que em mori de cap manera, xa! Tan tranquil·la que es quedarà! Se li planxarà alguna arruga i tot, em pense. Ara què voldria? Metges cap ací, metges cap allà, a la Plana vaig i a la Plana vinc i al final res. Que es pensen que no es veuen casos? Fulano té càncer. Ja l'han operat, dos mesos a la Plana, ja pareix que estiga millor... I un dia el veus amb un gaietat i una gorreta, consumidet, i «pareix que estiga millor» és que per pujar un escalonet necessita fer números i a quatre per si volta. Fulano ha caigut mal una altra vegada. Es veu que se li ha passat als ossos. I un mes o dos més tard, el cotxe anunciant-lo.² Vostés, els metges, és que curen molt!

Don Joaquín fa que no.

—Ai, Cento, Cento!

—Xa, xarrem una miqueta, que avui el mal no rosega massa.

Don Joaquín es passa les mans per la cara. Veu la silueta de Leonor parada darrere de la porta, però es diu que no hi ha res a fer.

—Tu vas servir a Saragossa, veritat?

² A la Vall d'Uixó, els morts els anuncia un cotxe: «Hoy, a las cuatro, entierro de Vicente Segarra Ferrer, el Gegant, marido de Leonor Martínez, la Ursuleta. Parroquia Santo Ángel.» La gent escolta i els gossos udolen. Hom diu que és perquè saben que s'anuncia un difunt.

Leonor no és d'anar a la crítica, però creu que don Joaquín podia haver aplegat més energies. Ja ha tastat de sal les creïlles i ara seu a la taula on cus i enfila l'agulla.

—A sapadors, sí. El més alt de la quinta. U i vuit-cents quaranta.

—Home, ton pare també era peça.

—*M'agüelo, m'agüelo* era el peça. I sa mare diuen que més.

—La tia Dolorettes la Geganta.

—Això és.

Leonor ha pegat unes quantes puntades. Li cus un vestidet a la filla del seu Vicent. Després no li'l posaran, que la dona del seu Vicent és de *boutique*.

—Ma mare l'anomenava —respon don Joaquín.

—Saragossa és bonica! Després, de casat, vam anar a passar els xiquets pel *manto* i...

Leonor recorda quan van anar a Saragossa. En ple estiu. Bon disgust que va agarrar el pare de Cento! Una vesprada es va presentar en casa, una de les poques vegades que hi havia vingut, i, sense passar de la porta, va sentenciar: «És precís anar a Saragossa la setmana de plegar les garrofes!» Cento va contestar: «Sí, precís.» El pare de Cento va dir: «Bé, està.» I va marxar.

A la caixa de llanda hi ha una foto dels tres xiquets davant la Mare de Déu del Pilar i una altra amb els cinc davant d'una font. La trauria, però no li cal perquè està veient-la. Cento, tan gran! Ella està davant seu a la foto i ell li ix per tots els costats. I la xiqueta, que ja tenia la tosseta. Leonor, en eixe moment, haguera volgut dir que Saragossa és bonica, que van veure les bombes del Pilar i que l'Ebre porta tota l'aigua del món i que els xiquets es

van passar dos dies acaçant coloms. Ho haguera volgut dir, però segueix cosint mentre els homes parlen, perquè té el silenci dins.

FAMÍLIA, NOMÉS N'HI HA UNA

Pilar Rubio Tugas

Saps?, de vegades, el que sembla normal per a tothom a mi em resulta ben estrany... Què és la normalitat?

Avui tot semblava anar com sempre, però una trucada telefònica a darrera hora ha desfet l'horari i he arribat tard a l'escola. El Bernat m'esperava al pati, assegut a terra al costat de la mestra. He entrat acalorada amb paraules de disculpa brollant per la boca:

—Ho sento, ho sento molt, Bernat, guapo... —m'he excusat insistentment. I després m'he dirigit a la mestra: —Ho sento, Imma, de veritat que em sap greu...

Ella m'ha mirat com sempre mira, sense despentinat-se, i m'ha dit: —No passa res, Maria, però precisament avui, que n'hi ha dos... Quin dia!

Dos. Diu que n'hi ha dos, he pensat en silenci alhora que preguntava ben estranyada, dos què?

Ella ha continuat amb la clenxa ben feta i només s'ha dignat a afegir un: —Mira, ja ve.

Mira, ja ve. Què ve? És clar, he hagut de mirar en la direcció indicada. No m'ho podia creure. Em volia fondre.

En Bernat arribava suat i somrient. Era exactament igual al que estava a terra. Idèntics. Què és això?, he pensat. M'he quedat glaçada, però l'abraçada tendra de la criatura ha desfet algunes paraules entortolligades que en la ment prenien forma de, jo només en tinc un... i per la boca han sortit dient, quin és el meu?

La mestra ho ha tingut clar, en Toni n'ha deixat dos, aquest matí. Com que no sabien quin era el de sempre, no han dit res, però que només en tenim un de matriculat i que dilluns n'hem de portar un o passar per secretaria. Mira tu, com si fos la cosa més normal.

Que què he fet? Doncs sortir per la porta amb un nen a cada mà. Ells que volien anar al parc i jo que amb els dos no m'aturo. Quina explicació podia donar a les mares quan em veiessin amb el fill duplicat? Hem anat de dret cap a casa.

De primer he pensat, posa'ls a la banyera, que juguin i així, amb l'aigua que tot ho estava, el fals Bernat potser perdrà part del fals físic. Ells contents, ja t'ho pots imaginar. El meu fillet sempre es banya sol i això és novetat, he pensat. Però els dos feien la mateixa cara de goig i no he pogut veure quin estava més il·lusionat. Res no he aclarit.

En això que ha sonat el timbre de la porta. He anat a obrir preguntant-me qui devia ser. La Marta, que em porta el Ricard perquè els nens juguin. Ja no hi pensava! Vam quedar l'altre dia que aprofitaríem per fer una estona de conversa. I ella que em mira divertida, que ja l'hi han dit, ja, que ara en tinc dos. Quina ràbia que em fa!, penso. On els tens?, demana tafanera. No espera la meva resposta, no. Corre darrere el seu nen, que els ha sentit riure i es vol afegir a la gresca. No he estat capaç de reaccionar i quan

me n'he adonat els tenia tots tres corrent per la casa i a ella asseguda al sofà mirant-me.

Vols un cafè?, dic, i ella diu que millor una cerveseta. Anant cap a la cuina torna a sonar el timbre. La mare, que porta tota la tarda trucant-me i jo no li responc. Que li han dit que ara té dos nets i ella que vol conèixer el segon. Jo no sé on soc. Et pots creure que, quan finalment he pogut tornar al menjador, tenia les dues dones immerses en una gran conversa sobre el món dels germans i li anirà bé al Bernat tenir un altre Bernat!

Riu, riu, que és ben divertit, oi? Com que jo no trobava paraules per aportar, he agafat el mòbil, és cert que en tot el dia no l'havia tocat. Mare meva! Quants missatges! Al xat de l'escola tots parlen del Bernat i del Bernat! I en privat les més properes em preguntaven que com ho he fet, que si estic contenta, que si ja me'l presentaràs... Evidentment, no he respost cap missatge i he ignorat les trucades. Ben bé, què els podia dir?

La mare i la Marta han estat ben contentes, les dues comentant els jocs dels infants i fent fotos amb el mòbil per enviar als amics i coneguts. Em semblava tan surrealista! En cap moment ningú ha pensat que alguna cosa estranya passava, o que potser alguna altra mare trobaria a faltar la seva criatura. D'algú devia ser aquell nen, oi?

Maria, bonica, estàs rara, m'han dit. Avui no diu res, que no et trobes bé?, han preguntat. Era jo, la rara. Per a elles tot era normal menys jo, que em comportava de forma estranya! No sé què pensar, potser sí que soc jo la que està diferent i és normal que el fill es desdobli i sigui acceptat amb festes i tafaneries. Potser sí.

Igual que han vingut han marxat. De sobte, les he vist dretes agafant bosses i jaquetes. He tornat a quedar-me sola amb els dos. Què podia fer? Donar-los sopar.

Potser el paladar els delata, he volgut creure. Han menjat amb la fam de sempre fent fàstics al de sempre i volent més del de sempre. Veient que els gustos també són idèntics, els he donat conversa fent-los preguntes trampa per si enraonant descobria l'impostor. El meu Bernat tot just té quatre anys i la parla molt evolucionada, però res no he esbrinat. Els dos m'han explicat que el papa (quin papa?, he pensat jo) els havia promès un conte divertit abans de dormir. El dos m'han cridat mama (jo, mama de dos i només n'he parit un!). I els dos han respost al nom de Bernat (ja té nassos).

Mentrestant, ha arribat en Toni. Tan bon punt he sentit la porta he cridat, Toni! Ell ha entrat com si res. Ben bé com si res. I és clar, no me n'he pogut estar, ni hola ni com ha anat el dia, només un crit d'angoixa, quants nens has dut a escola?

—Maria... s'han despertat alhora... he pensat que no se n'adonarien...

Ja pots riure, ja. En aquell moment he mirat els nens i no he sabut què em desesperava més, si els fills duplicats o el marit simplificat. Aleshores, ell ha obert la seva bossa i ha tret dos contes, un per a cadascun, per explicar-los abans d'anar a dormir. I aquí m'ha guanyat. Tots tres feien una cara tan dolça!

Els hem encabint al llit (només en tenim un!) i hem llegit els contes. Mira, ara m'estovo, estaven tan macos! Després, petons de bona nit i tanca llums. Però quan hem estat sols, ho he hagut de dir, sí, sí, jo només vull el meu.

En Toni ha callat. Els seus ulls ho anunciaven tot, saps? S'empetiteixen i es tornen vidriosos... clar, ell no és capaç de desprendre's de cap dels dos.

No m'he vist amb cor de discutir, ja n'he tingut prou de raons avui, he pensat. Demà serà un altre dia. Això li he dit. De vegades, quan les coses no estan clares i vens d'un dia fosc, és millor deixar-ho córrer. Sopem, ha sigut la frase màgica per no embrancar-nos en una conversa que tenia tots els punts per pujar de to. I ell, tot cofoi, ha proposat d'obrir aquella ampolla de vi que guardem per als dies de festa. No he sabut negar-m'hi.

Hem fet un àpat cordial, el menú simple però saborós, i no et negaré que la copeta del reserva ha amansit el meu estat de nervis. Fins i tot, he acabat el darrer glop brindant pels quatre! Sí, sí, pels quatre!

Eren prop de les onze quan he dit d'anar a dormir. Ell sempre es queda una estona davant el televisor o llegint, quan vaig tan aviat, i d'això em refiava per poder gaudir d'una estona de soledat, em feia tanta falta! Però no, avui no allargava el vespre.

Ha estat ben estrany. Em notava cansada, però no era cansament físic, era com estar amb la bateria baixa, sense energia. I mira tu, ell que se m'acosta i m'agafa tot afectuós. Vet aquí el meu home, que comença a fer-me petons i acariciar-me. I jo m'esborrono com feia temps que no em passava. El deixo fer. Ell continua i jo que m'hi poso bé. Corresponc amb ganes. De mica en mica, l'energia torna i ens anem engrescant. Té unes mans tan suaus! En Toni em treu la roba i a ell que també li cau. Noto el seu cos nu damunt el meu, escalfats. Els seus petons ericen la meva pell i desperten un pessigolleig a l'entrecreix que

no puc controlar. Mira, penso, ara feia temps, aquest deu ser l'altre. L'altre què? M'esgarrifo de pensar-ho! Però de seguida noto el membre erèctil que s'acosta amb energia i arracono els pensaments absurds per deixar-li pas. Quanta humitat! Les portes s'han obert de bat a bat. Després ha arribat l'orgasme. Quin orgasme!

Ha quedat ben adormit. Jo ben desperta. És un dia ben estrany, m'he dit. L'he estat observant a les fosques. S'han despertat els sentiments que sovint queden arraconats pel dia a dia, les rutines i les forces que en diem majors. I m'he adonat que no, no són tan majors com volem creure. Tot el malestar i els neguits de la jornada s'han dissolt i he deixat fluir la sensació de benestar. He estat una bona estona així. Després m'ha vingut de gust una dutxa calenta.

És tan plaerós deixar que el raig d'aigua caigui damunt la cara... Amb les mans he fregat suaument el coll, escampant el sabó fins a les espatlles per arribar als pits. I mentre els ensabonava he pensat que encara no pengen gaire. M'han agafat ganes de riure. L'estómac està una mica donat, m'he dit, ha estat el preu de tenir un fill i no tenir-me cura després, però què vols que et digui?, penso que així i tot és prou bufó. El pubis, les natges i les cuixes. És agradable el massatge amb les mans ensabonades. M'he esbandit a poc a poc i al sortir de la dutxa m'he quedat nua davant el mirall. No recordo la darrera vegada que em vaig mirar.

He estat darrere del baf, amb els cabells molls, sense veure'm. He deixat vagarejar la ment amb la intenció de no agafar res en concret, només observar com, de mica en mica, la meua imatge anava apareixent des del no-res. Fins que s'ha fet nítida. No m'he reconegut. He hagut de

buscar l'esguard de sempre per poder-li dir, va, anem a fer-nos un te?

He entrat a la cuina i eres allà, escalfant l'aigua. No et negaré que trobar-te cara a cara m'ha fet una cosa a l'estómac. Però m'has mirat somrient i tot s'ha apaivagat. No és gens fàcil trobar-te amb l'altra tu a la cuina.

No me n'he pogut estar, oi? T'he hagut de demanar si te l'enduràs, el teu Bernat. M'has mirat sense dir res i t'has assegut a taula, remenant el líquid calent. Jo he anat a buscar l'ampolla de whisky i me n'he posat un rajolinet dins un got. Això t'ha fet riure. I m'has atansat la teva tassa perquè n'hi tirés unes gotes. És bo, oi? De vegades, m'agrada fer un xarrup. Ens hem quedat aquí les dues mirant-nos sense dir res. No calia. Després he començat a parlar, a explicar-t'ho tot com si no ho sabessis. Tu encara calles. Reculls les meves paraules i les fas teves... I tot això et fa gràcia, oi?... Ara, què farem?

—Res no hem de fer, només estar-nos-hi una estona més.

—Te l'enduràs, el teu Bernat?

—La veritat és que he vingut a buscar-lo, però no el sé reconèixer.

—I doncs?

—Res.

—Què vols dir?

—Comença a ploure, ho sents? Sortim al carrer i deixem que la pluja ens mulli. Ja és dissabte i no s'ha de matinar, podem allargar el passeig sense angúnies. Hi haurà temps per a tot. Sempre hi ha temps per a tot allò que es vol.

GLÒRIA

Blai Felip Palau

La meva astúcia. Això és el que els va enfurismar. També l'absoluta manca de respecte que els tinc. No podien tolerar tanta insolència. Per tant, em van castigar. Els dolia més l'ofensa del meu atreviment que el delictes en si. De fet, ningú no es va posar d'acord en quina va ser, exactament, la falta que vaig cometre. Evitar el rapte? Anorrear la mort? Desobeir Zeus? Tant és. Ni jo recordo quins van ser els arguments esgrimits per imposar-me aquesta condemna mil·lenària, inabastable. Però són així, els déus. Éssers capriciosos i prepotents, que jutgen després de retòrcer les lleis segons els convé i converteixen l'exercici del seu desgovern en un càstig injust i infinit. Insuportable. Insofrible aquest dolor que m'esgarrinxa cada cèl·lula, que em burxa cada racó del cos. Sí, una mica de descans m'anirà bé. Em posaré inclinat; així, en aquest angle, l'apropiat per evitar que aquesta immensa roca m'obligui a fer un pas enrere i m'arrossegui, de nou, muntanya avall. És important recuperar l'alè. En la seva omnipotència, els déus creuen que l'escarment que m'han imposat va més

enllà del que és suportable per a un ésser humà, còpia imperfecta i maldestra dels seus poders incommensurables. Es vanen de la seva superioritat. Però jo aprenc. I he tingut temps de recórrer i reconèixer cada centímetre del tonatge d'aquest rocall, que diuen que el van dur de la pedrera del Mèdol, propera al Mare Nostrum. Aquesta roca gairebé esfèrica encara està impregnada de l'essència de salobre. Em recorda els viatges mar enllà, quan els esquitxos de les onades enardides em mullaven el rostre i l'aventura del desconegut feia perillar les empreses. Ha quedat amarada pels segles de l'aroma de la nostàlgia que m'entristeix i m'esperona i m'empresona i m'allibera... i a estones em xucla aigües endins, endut pels vents de la glòria, i en els moments més durs em llença inert a la platja, amb les restes d'un naufragi colossal. Però aquí segueixo, carregant aquest pes innoble. Obligat a dur-lo al cim d'aquesta muntanya viva i calenta, que rebenta pel lloc més inesperat, quan la força del seu interior s'allibera i escup rierols de lava i gasos sulfurosos irrespirables. Vapors que m'ofeguen i em deixen sense l'oxigen per a l'últim esforç. Núvols pudents que m'han derrotat en les poques ocasions en què he estat a punt d'aconseguir el que era irrealitzable. I això que els meus braços, endurits com l'acer, suporten la superfície de la roca, clavetejada de petites pedres que tallen com ganivets i m'esquincen els palmells i em fereixen sense pietat els dits, el pit, el rostre, l'abdomen... També les espatlles, quan en el darrer esforç per vèncer el gran repte decideixo que és millor que el pes impossible de la meva penitència es carregui en els múscles i que les cames m'ajudin a frenar la irresistible tendència a endur-se'm costa avall. Surten més gasos, que

els sento com xiulen entre les clivelles del terra rugós i ardent. No els veig perquè em van cegar, per arrodonir la condemna. Però no els va sortir del tot bé i la natura m'ha permès percebre ombres en els objectes i en tot el que m'envolta. I allà on la meua vista no hi albira, el tacte s'hi aventura i els sons i les olors m'ensenyen i informen de tot. Els déus, que ho saben tot, això ho ignoren. I quan estic en aquesta posició, d'esquena a l'objectiu final, és el moment en què el pensament em tenalla i es debat entre continuar amb el cruiximent absolut del cos, lleument excitat encara per l'afany de victòria, o cedir a la debilitat causada per la defallença. És el moment en què em rendeix de nou i la pedra es precipita muntanya avall, a molt poques passes del cim d'aquest turó que sempre creix, empès per la força del ventre incendiat i sagnant. Ja sé que els déus em vigilen. I em fereix l'orgull les seves riallades i burles quan la pedra davalla i el meu rostre es converteix en l'espectre de la derrota. Per això em van fer immortal, perquè volien que el meu puniment fos etern... Però avui s'enduran una sorpresa aquests déus mancats de misericòrdia, aliens a l'esdevenir i patiments humans, avorrits de si mateixos, cansats de saber el que ha de succeir, perquè els seus capricis són ordres que el cosmos no s'atreveix a discutir. Ignoren que el meu vigor, minvant, ha après a dosificar-se centímetre a centímetre durant aquest recorregut infame. Desconeixen que els meus pulmons emmagatzemen l'oxigen necessari i només deixen escapar l'imprescindible. No saben que la sang em circula amb l'empenta adequada; la que el cor, més savi que jo, creu convenient; que els bíceps dels braços i cada fibra del cos, tots al límit, conserven l'energia adient i només utilitzen

la que és imprescindible; que els peus, nafrats però ben entrenats, ja no experiment turment. I que talons i dits es fixen a terra com urpes de ferro, perquè ja han salvat la part final, on els pedruscalls causen lliscades, i que resisteixen la cremor de l'amenaça permanent d'ejecció de la lava que circula per les venes del subsòl. Sí, avui és el dia per a l'assalt final. I, a menys d'un pam d'arribar al cim, en una zona on una tímida molsa ha crescut perquè mai un peu humà ni el pes d'aquesta immensa roca hi han arribat, adverteixo que els déus estan expectants. Neguitosos. Ells, que presumeixen que res no se'ls escapa, ignoren de quina matèria estic fet, jo. El mite. La inevitabilitat del destí, la repetició fins a l'infinit de la mateixa escena, la suficiència, els ha fet ignorants dels senyals que esbossaven el que estic a punt d'aconseguir; el canvi que esmicolarà el pes d'aquesta condemna perpètua. Puc percebre com els desassossega la possibilitat que el joc s'acabi per sempre. Estan nerviosos, sí. Diria que m'observen temorosos. I tant! Ara és el moment. Em giro lentament i deixo que el pedrís em fereixi l'esquena, mentre suportó aquest pes monumental. Dirigeixo la vista al cel. El sol m'enlluerna. És agradable. Les ombres desapareixen en la meua claredat d'invident. Despullat, estic preparat per assaborir la dolçor de la glòria, la venjança de l'ésser inferior. Amb els peus arrelats, l'esquena i els braços repenjats a la gran roca, aprofito l'últim esforç de què soc capaç i l'empento amunt. Sento el retruny de les protestes dels déus, que m'atalaien, em maleeixen i m'acusen de desobediència i de supèrbia i m'amenacen amb venjances i tortures inimaginables. Però segueixo empenyent. Sé pels seus comentaris barroers i les expressions intimidatòries que em manca menys d'un

centímetre per fer possible l'objectiu. I em sobren forces. I perquè així ho entenguin, aixeco la barbata i el puny esquerre, amb el dit del mig ben dret, perquè el missatge els quedi clar. I ara que sé que tinc l'objectiu a l'abast i que copso que la còlera dels déus és il·limitada, perquè saben que ho tinc a l'abast, m'aparto i deixo que la roca s'estimbi amb tot el terrabastall habitual de roquissars que espeteguen i de branques, arbres i matolls... tot esmicolat i arrabassat per la força de la pedra destructiva que retorna al cau, i en el seu recorregut obre esclatxes per on s'escapa el pus de flames i efluvis irrespirables. M'assec al terra del cim i somric, satisfet. I amb el dit aixecat com un far cap al cel els informo que ja no baixaré més a buscar la roca immensa que m'ha acompanyat tots aquests segles i que ha estat la confident de les meves tribulacions i frustracions. I els dic que la meva missió s'ha acabat, perquè jo ho vull. M'allibero de la vostra sanció, cabrons! Que us bombin, déus de merda de l'Olimp! Ja no em feu por, malparits!

I ric i ploro, i ploro i ric, fins que em fa mal tot el cos.

Però, què és aquest xivarri? De què riuen, els déus, ara? Èol, ets tu, pare? Sí, digues-me. Com? Dius que hi ha humans disposats a penjar-se la gran pedra a l'esquena, dins d'un cabàs? I pujar-la fins al cim? I que ho intenten muntats en bicicleta? I dius que ja estan acostumats a les feines feixugues i ingrates? No fotis, Èol! I que ho fan a canvi de jornals de misèria? I que treballen per a empreses com Javinc, Deliverum o Rapidum? No m'ho puc creure! I que es disputen aquesta condemna a través d'unes aplicacions de mòbil? Com dius? Que ja ho estan intentant?

No fotis, pare, no fotis! Que això és la modernitat? Doncs a mi em sembla, pare, que no han canviat tant les coses!

I ara mateix, Sísif, mite vivent i mortal, després d'haver-se alliberat de la condemna perpètua, dubta. Amb l'orella atenta i la vista ennuvolada, sabedor que la satisfacció dels déus torna a ser plena, vacil·la si és millor plantar-se al cim i gaudir del triomf i la llibertat en actitud desafiant, o si és preferible baixar a buscar la gran roca, foragitar aquests nouvinguts i encadenar-se de nou a l'heroisme del repte impossible.

Capcot, amb unes llàgrimes que s'evaporen en tocar el terra bullent, vol creure que, al capdavant, també hi ha glòria en la desgràcia immortal del mite vençut.

L'ÀNGELA

Josep Maria Arnau de Bolós

—Jo marxo, Àngela. Estic esgotada, avui no hem parat ni un moment.

—Ves, ves. Ja m'organitzo.

—Se me n'oblidava... el solitari de la divuit encara hi és.

—Ha trucat algú demanant per ell?

—No, no. Però ell m'ha preguntat per tu. I que si tenies el torn de nit.

La planta estava plena. Al matí havien mort tres pacients, però de seguida els llits s'havien ocupat amb nous ingressos. L'Àngela va pensar que, un cop s'hi posés, hi estaria força estona i va decidir anar-lo a veure abans de començar.

L'habitació divuit quedava al final del passadís que creuava la planta. Quan va entrar, ell estava assegut a la cadira amb la bomba de morfina al seu costat. Eren inseparables. La bata-pijama deixava al descobert el pit, on es marcaven totes les costelles. El va veure més pàlid. La butaca de l'acompanyant seguia esperant en un racó. La tele apagada i res a sobre el llit. Damunt la tauleta de

nit només el telèfon i la cartera. Feia dies que ni demanava el diari per llegir.

—Com has passat el dia? —va preguntar l'Àngela.

—Mira, desitjant que arribi la nit. A veure si avui el dolor em deixa dormir.

—Vols prendre alguna cosa abans?

—Cap al llit, cap al llit... no m'entra res —es va posar la mà a la panxa—. Et quedaràs una estona?

—Ara estem molt enfeinades. Potser més tard.

El va ajudar a posar-se al llit i va tornar al control. Els pocs familiars que quedaven a la unitat de cures pal·liatives anaven marxant i alguns, quan s'acomiadaven, repetien preguntes sobre quant durava l'agonia. El seu cas era diferent. Li havia deixat clar el dia que va ingressar, feia gairebé un mes.

—Si fa falta, es quedarà algun acompanyant? —va voler esbrinar.

—No ho crec pas.

—Té família?

—Tinc família, però estic sol —va avisar ell, amb els ulls clavats a la paret. «Per què te'n vas, Joan?», havia estat la pregunta, aquella tarda d'hivern. I «no ho sé ni jo», la seva resposta.

—No pateixi. Sempre aviseu els familiars.

—Faci, però no crec que vingui ningú. M'ho he guanyat a pols. —Seguia amb la mirada perduda. «Doncs si no ho saps ni tu, no tornis mai més, Joan», així havia acabat tot.

—Vaja, no llenci tan d'hora la tovallola —va suggerir ella.

Ell no va llançar la tovallola i cada dia preguntava si havia trucat algú. Però no hi va haver trucades. L'Àngela feia la seva feina i sempre mirava de donar-li conversa per distreure'l i fer-li oblidar el dolor. Un dia ell va decidir encetar un nou camí.

—Hi tens una retirada —va dir, mentre treia una foto de la cartera que guardava a la tauleta de nit.

—Un bon record —va apuntar ella, mentre s'enrojolava.

—Tens la mateixa mirada. Només caldria que et fessis una cua i et pintessis els llavis —va afegir, somrient.

—Un bon record —va repetir, no li sortien més paraules—. Segur que vindrà.

—No ho crec pas. A més, hauria de fer maletes... és lluny —el seu somriure s'havia esvaït.

A l'Àngela se li van humitejar els ulls i, a partir d'aquell moment, ella també li va començar a parlar de tu. Els dies van passar i a poc a poc els metges van haver d'augmentar les dosis de morfina. Quan ja feia tres setmanes que estava ingressat, el van canviar a una de les habitacions individuals que quedaven al final del passadís. Ella sabia el que tot això significava i s'havia anat preparant.

Va sonar l'avisador mentre s'acomiadava dels darrers familiars. Quan va arribar al control, va tornar a sonar. Va veure que era el de la seva habitació i va agafar una dosi addicional de morfina.

Aquest cop el va trobar al llit, suat, amb els ulls molt oberts i les mans agafades als llençols. Per què tants pacients s'agafen als llençols quan arriba el final?, va pensar.

—Tinc més dolor —va dir amb veu dèbil—. No ha trucat ningú, oi?

—No ho sé, t'ho dic després —va mentir—. Et posaré més calmant.

—Passaràs més tard?

Era el moment, va intuir. Li va eixugar la suor de la cara, va fer servir la morfina que portava i li va assegurar que tornaria més tard. En arribar al control, va convèncer la seva companya que necessitava uns minuts per airejar-se i se'n va anar.

Al cap d'una estona, sortí del vestidor. Tornava amb la roba de carrer i una maleta. Ell no dormia. Va escoltar les seves passes i el soroll de les rodes pel passadís. Com si no sentís el dolor, es va girar cap a la porta i la va veure entrar. La va reconèixer de seguida, portava una cua i els llavis pintats. Les seves mirades es van creuar, ell la va retenir i ella va trontollar.

—Ara que ets aquí, no cal dir res, oi? —va preguntar ell, clavant els ulls al racó.

Ella va posar la butaca al costat del llit, es va asseure i va abaixar el respatller. Ell va apagar el llum.

L'endemà l'habitació vessava fredor i silenci. El llit restà despullat i la butaca, al racó. Després del canvi de torn, ella va marxar. Duia a la butxaca un sobre que havia trobat en netejar la tauleta de nit. Fora hi deia «Per a l'Àngela» i portava una foto dins.

LES RATES

Terézia B. Xipell

A fora, el fum de les estufes de llenya jugava amb el de la fàbrica de paper i també amb el de la boira espessa que brollava del riu ocult, cobrint amb un llençol fantasmal la nit de la meua petita ciutat. El mes de novembre, fred i trist, esgarrapava amb les seves ungles acerades el finestral, d'on brollaven unes gotes glaçades com si el vidre plorés. Aquella gran finestra era la del menjador, l'únic espai caldejat de casa, on el meu germà i jo jèiem per terra, tot fent curses de botons entre les cadires de la taula. Les sopes de pa que bullien manses a la cuina, l'espetic enèrgic de la forquilla a la mà de la mare mentre batia els ous i el passar dels fulls del llibre que llegia el pare conformaven en aquell moment un món de sons familiars, càlids i segurs.

S'ha acabat l'oli!

Un plany de frustració, nerviós i sec que surt dels llavis de la mare. S'ha acabat l'oli! Un clam que plana sobre els nostres caps, desballestant la placidesa del joc i la lectura del pare, que arrufa les celles i em mira expectant. I ja sé el que m'espera, perquè ell mateix l'estiu passat m'havia

ensenyat a obrir la porta del perxe. Ja ets prou gran per aprendre'n, m'havia dit pacient aquella tarda, mentre la clau de ferro es movia maldestra entre els meus dits menuts. S'ha acabat l'oli! És una ordre dirigida cap a mi, la nena que té el botó de la sort entre l'índex i el polze i el prem just al caire de l'altre botó, a fi que no saltironegi, sinó que avanci en línia recta i no surti del marge. Tot i que no és el meu torn, el meu germà no diu que soc una tramposa, sinó que calla i em deixa fer la tirada, com un tret de gràcia.

Ja està preparada l'espalmatòria de fusta, enjoiada amb regalims de cera freda que culminen amb una capa llisa, on tot seguit deixa els mistos i la clau del perxe, que sempre perillen de relliscar. La mare va amb el disparador d'avertències accelerat, i jo, dempeus, mentre l'escolto i l'escolto, aguanto amb una mà el mànec de l'espalmatòria amb l'espelma encesa, i amb l'altra, la botella de vidre buida, coronada per un embut d'alumini. Ensinistrada com cal, abandono la calidesa del menjador i entro al fred del passadís, i després al fred de l'escala, que restarà il·luminada tan sols uns minuts, per aquella cosa de l'estalvi.

Tot just quan arribo a la porta del cap de casa i deixo la botella a l'últim esgraó, per tal de poder obrir el forrellat i empènyer amb tot el cos la porta bufada, s'apaga la llum de l'escala. L'olor de ferro vell a les mans, la sentor de teranyines, de botelles polsegoses i fusta florida es barregen amb la pudor d'ous podrits que fumeja la paperera i penetra punxeguda pel nas. Just davant de la porta hi ha un tros de paret sense totxos que fa de finestra i he d'anar amb compte, a fi de protegir la flama de corrents d'aire malcarades. La mà no pot tremolar, si no la cera tocarà la

metxa i la flama parpellejarà en un carrisqueig de guspieres vermelles, tot un perill que s'ofegui el foc i la negra nit m'envolti.

Avanço pel passadís i passo de llarg per les portes dels perxes de les meves tietes, ja que el nostre es troba al fons. He tingut sort i la flama encara és blava i projecta esclats potents de llum a centímetres de distància. No vull pensar en tots els forats dels totxos, allà on viuen encauades les aranyes dins les teranyines denses com cotó fluix cendrós que els segellen. Tot i no voler-ho també penso en ratolins i rates. No n'hi ha, de rates, al perxe, em diuen els pares. Per què llavors hi ha trampes a les cantonades? Sols hi són per si de cas, reina meva. Les dues mans menudes, encara a mig fer, s'afanyen amb la clau, dos cops secs metàl·lics i un crec, que és el senyal de triomf. La porta és oberta, me n'he sortit prou bé, per ara. Tusto la porta amb el peu per fer soroll i així espantar les ombres dels ratolins, que tenen un nom tan bonic, però una cua llarga i rosada.

Recullo la botella encara buida, amb cura, per tal que no caigui l'embut, si no s'embrutaria. Ràpid entro al perxe esbalandrat i la flama tentineja, la protegeixo com puc, de cap manera vull quedar-me a les fosques. La tenalla d'oli és panxuda i està protegida per un plàstic gruixut que he de treure. Llavors ve la tapa de fusta que sempre he de deixar cap per amunt, i és llavors que se'm fica a dins una olor groga, àcida, picant... Enfonsar el cullerot pel mig de la crosta d'oli espès i arribar a dessota que és més líquid. Tan sols el clic del cullerot quan toca l'embut de llautó esberla el silenci. Un, dos, tres, compte que l'oli no es perdi, quatre, cinc, sis, compte que no vessi, set, vuit, nou, compte amb deixar la tenalla ben tancada. Deu. Vigila

que les dues portes quedin ben tancades, no fos cas que entressin els gats que ronden per les teulades.

Avanço pel passadís d'ombres retallades, cap trepig de potetes, però encara no m'he tret del cap les rates que viuen al pati de darrere de la casa veïna, la de la Mardilla, la pellaire. Obstinades, s'hi passegen sense ser invitades, les he vistes, són monstres peluts amb dents afilades. La pellaireeeeeee cridava la Mardilla pels carrers, mentre recollia pells d'animals morts i trastos, dels qui eren una mica menys pobres. D'això malvivia la dona en un quartot d'un carreró ben a prop de casa, davant de Cal Xirricló. A vegades tenia la porta oberta i es veien les andròmines amuntegades a banda i banda de l'entrada i la seva ombra secardina i grisa, de cabells sempre embullats, que furgava pel seu regne. Però ara ja era morta i les rates campaven ufanes pel pati oblidat. Del terrat estant, el meu germà i jo les veiem gegants amb l'allargavistes del pare. Grisoses i amb aquella cua tan llarga, d'un rosat llustrós de carn encetada, s'enflaven per les galledes esfondrades de ferro colat, entre els fustots podrits i borrasses ratades.

La mare sentia una repulsió viva i delirant envers les rates. Explicava que, al seu poble i en temps de la guerra, una de ben grossa i morta de gana s'havia menjat mitja cara d'un nadó mentre dormia. Sigui com sigui, el cas és que els pares havien decidit que els Reis portessin una escopeta de balins al meu germà. La sorpresa del regal va ser sonada, si bé d'entrada cap dels dos vàrem sospitar que l'escopeta seria una mena de flauta d'Hamelín, una eina de matança. Així que seguint la consigna de la mare, que no era una altra que la de matar les rates del pati de la Mardilla, abocats a la barana del terrat, sostenia el llargavistes

davant els ulls del meu germà i ell pam-pam disparava. N'he vist una, l'he tocada!, cridava exultant de joia. Molt bé, seguiu així, ens engrescava la mare, que no en quedi ni una de viva d'aquestes bèsties fastigoses. I ben bé que les encertava, perquè tot seguit un eixam de mosques vironeres ja s'abraonaven ansioses sobre la seva presa.

Però vet aquí que sovint era jo la que havia d'anar al perxe a buscar l'oli, si una nit s'acabava i no n'hi havia per amanir l'enciam o per fer el dibuixet amb el setrill al plat de sopa. I no era que no tingués fred, ni que el cor no m'anés a cent per hora, ni que a la nit no pogués somiar amb rates enfilant-se per les parets de la meva habitació, ni tan sols que no em sentís com desvalguda, si bé totes aquelles emocions es barrejaven en un tot ben viu que desballestaven el meu cor per una bona estona. Sí que en tenia de por, carai!, però sempre he estat valenta.

SEGON PREMI

Jaume Planas Perxachs

Mentre en J passeja tot sol amb les seves cavil·lacions pels carrers de Roses, retraient-se que és un covard indecís, desitja patir una escissió que divideixi la seva persona en dos. L'una seguiria caminant, ensopegant amb noves preguntes que no tenen resposta, ofegant-se altre cop en un got d'aigua. L'altre J, batejat com a J' —físicament s'assemblarien com dos germans univitel·lins—, es convertiria en aquella projecció sense fissures, segur, perfecte, la millor versió possible als ulls d'altri. Per aconseguir aquesta imatge platònica, a en J li caldria reconèixer els seus punts febles, ser capaç d'avaluar-se sense aplicar les suades justificacions hipòcrites que ho volen emmascarar tot per no acceptar les tares, muntant una defensa fèrria sense fonaments, aixecada sobre peus de fang. A en J no li fa por enumerar les seves debilitats. Sap fer autocrítica. L'empipa, però, no aconseguir virar, llimant aquelles asprors, per mirar d'imitar les bondats que tothom aplaudiria en el seu germà bessó. Per sort, la vida d'una formiga treballadora no atrau les mirades ni la tafferia dels altres. Ben mirat,

potser tampoc els seduiria conèixer la monotonia d'una existència protagonitzada per algú que combrega un munt de virtuts, a qui no podries enxampar mai en fora de joc, sense cap mena de neguit que el corsequés, disposat a oferir una resposta a tot. S'avorririen? Quina opció preferiria el públic: la vida trèmula de J o el virtuós i calmat trajecte per la terra d'en J'?

Sembla més temptador resseguir l'ensopit home que naufraga perseguit per infundats temors que el paralitzen i el condemnen. L'antiheroi kaffkià es refugia en un laberint de miralls. S'hi perd. No troba la sortida. S'imagina com reaccionaria el seu alter ego, aquell ésser anònim carregat de qualitats. Prendria un martell i rompria els espills per cercar una sortida d'aquell parany mortal. *Has de ser pràctic.* En J s'ho retreu. Si intentés fingir ser qui no és, a la primera de canvi se li veuria el llautó. Davant una situació compromesa, la manera d'actuar el delataria. *Tu mai no hauries reaccionat d'aquesta manera.* S'ho retreu.

Quan un atac de cor fulmina en J en una de les seves habituals sortides per una zona poc transitada per gent, del cos estirat a terra sense vida se'n desprèn un d'idèntic que s'incorpora. Mitosi realitzada. Duplicat perfecte. L'altre J, des d'ara J' com era voluntat del difunt, observa el mort estès damunt l'asfalt. En J' plora per dins. No pot mostrar-se vulnerable. Abandona el cos inert d'en J i es dirigeix cap al poble. Mentre el deixa enrere, de tant en tant, gira el cap i clissa com aquell embalum humà es va evaporant de la calçada.

Camina amb pas segur. Coneix tots els racons per on deambula. Els hotels resten tancats durant la temporada baixa. Les botigues de *souvenirs* i els supermercats també

tenen les persianes abaixades, disposen de taulons de fusta per protegir les estructures de vidre i cadenats per barrar l'entrada a possibles lladregots.

En J' busca les claus de la casa on haurà de viure. Les porta a la butxaca. Palpa les altres per repassar mentalment quin és el seu equipatge. L'acompanya un moneder i el telèfon mòbil. La documentació deu ser a casa. Censura aquesta decisió. Per qualsevol cosa, no el podrien identificar immediatament, ni localitzar la família més directa. Hi ha l'opció del telèfon, però qui sap amb quina finalitat l'utilitza en J.

Quan en J' arriba a la nova llar, no li costa encertar la clau correcta. Entra. El reben els gats. Recelen d'aquella figura que és clavada al seu amo. Mentre els posi pinso als plats i aigua als gots, la convivència serà tranquil·la. De moment no esperen moixaines. Ni els felins estan disposats a engregar el ronc intern en senyal de benaurança anímica. *Qui és aquest home pastat a l'amo que pul·lula per les nostres estances? No recorda que a l'hora de dinar hi ha menú especial?* A la nevera o a l'armari dels queviures —segons hi hagi o no una llauna encetada— en J guarda les *delicatessen* que ofereix als gats cada migdia. Patés de diferents gustos, *mousse* suaus i altres exquisideses llamineres que no tenen res a veure amb *el pinso instípid l'hem avorrit*.

El nou propietari de l'immoble necessita estudiar una agenda fiable que li dicti uns horaris i unes obligacions a portar a terme. Dins de casa, en J' pot improvisar i organitzar-se al seu gust, però hi haurà un moment en què haurà de començar les tasques que impliquin socialitzar-se. Ara per ara, desconeix els quadrants que l'hauran de guiar fent-li de brúixola. Per sort, penjat a la nevera hi ha el

quadern de bitàcola d'en J. Respira alleugerit. És la pauta fidel que es repeteix cada setmana. Almenys li serà útil fins a final de mes. És un supòsit prou consistent. No tem per la feina. La desenvoluparà a ulls clucs. Sap que inclús serà millor treballador. Més acurat, regular i perfeccionista. Ha de vigilar i no fer aixecar sospites entre la resta d'obers. De cop i volta, un tarannà no es transforma per art de màgia en un altre que es troba als antípodes.

Els nous companys no fan cas d'aquella amabilitat i del nou somriure perenne que dibuixa en J' a la cara. Ni del tremp que injecta a les seves ocupacions. La plantilla es figura que s'ha llevat amb el peu dret. Mig endormiscats, passen per alt aquests detalls. *Hauria de controlar aquests impulsos*, se censura en J'.

Tot i que costa quadrar dates —conciliar vida laboral i familiar—, en J' es veu obligat a assistir a una trobada amb la colla d'amics a la qual en J pertany.

Sopar informal. Se citen a una hora concreta davant el restaurant escollit. En J' decideix arribar tard per evitar converses amb el grup dels puntuals. El grup de WhatsApp l'informa de la situació. *En cinc minuts arribo. Surto de casa. Arribaré just. Ja hi soc.* Apareix una fotografia penjada dels tres primers assenyalant l'hora en el rellotge. Els renyen en to de conya. Un fals retret. *Estic aparquant. Nois, ho sento, el menú té febre.* Quan en J' dedueixi que ja hi són tots, l'impostor apareixerà per la porta del local, saludarà, encairarà la mà amb cadascun i ocuparà una de les cadires més allunyades, en un extrem de l'ala de la taula. Distanciat i protegit del centre de les converses. Es dedicarà a callar i escoltar entre plat i plat. Participant poc dels col·loquis. Aconseguirà passar desapercebut. Ningú desemmascara

l'infiltrat mentre es limita a assentir amb el cap, deixar anar alguna niciesa i mai portar la iniciativa. Prova superada.

Ser solter és un avantatge per al nou J. Viure sol l'allibera de situacions enutjoses on podrien descobrir l'engany de seguida.

Qui capta de sobte que allò grinyola és la dona que relleva en J' del seu torn. S'adona que aquell home s'interessa per ella —és cortès i primmirat quan actua— quan abans no havien intercanviat quatre impressions. Les frases que es creuaven feien referència a la feina. Tocava recordar algun procés o dada important, comentaven detalls de la jornada a ressaltar i no deixaven mai marge per parlar d'intimitats, de la seva vida privada. L'home que la supleix reconeix els mínims canvis perceptibles que ella ha realitzat d'un dia per altre. Detecta el rímel. El color a les parpelles. Aquelles noves arracades que l'afavoreixen. Haver passat per la perruqueria a fer un nou bany de color. L'intent d'un nou pentinat. Les observacions l'afalaguen. Els compliments —en J' no n'abusa— no embafen. Percebre aquelles mutacions tènues, imperceptibles a simple cop d'ull, és el que més l'estimula a seguir embellint-se per anar a la feina on ha de topar-se —sí o sí— amb aquell desconegut que ara li sembla una nova persona. Què ha provocat en ell aquest viratge de la seva mirada? No el reconeix, però tampoc li preocupa. Es queda amb el nou J. Aquest sí que li agrada. Descuida, però, un detall molt important. Llueix l'anell de casada. A casa l'espera un altre home. Les fantasies es dilueixen. El festeig es frena. Construeix un dic per contenir l'onatge embriagador que li insufla aquell home enigma.

Intenta asserenar-se. Es pregunta si l'ha sabut interpretar o si la lectura de la situació ha estat esbiaixada. El seductor s'adona del refredament. La dona es mostra esquerpada i distant. Alguna cosa deu haver fet que no li ha agradat. *S'ha vist assetjada? Té por de fer un nou pas?* No era la seva intenció fer-la patir. No tolera veure-la amoïnada. Li sap molt de greu incomodar-la. Els següents dies, a en J' li costa agafar el son. Ha perdut la gana. Pensa en ella sovint, tant si es troba a la feina com si ha plegat i es mou en unes altres coordenades de Roses. Han deixat de parlar d'aquelles coses banals, anècdotes divertides, que els arrencaven somriures, per concentrar les converses en mínimes intervencions que giren de nou al voltant de la feina. S'ha instaurat el règim del desencís. Poden llegir a la cara que s'ha esvaït aquella il·lusió. L'alegria del dia a dia quan es tornaven a retrobar. S'ha esfumat el neguit de l'imprevist.

En un cop de geni electrificat d'inconsciència, en J' li pren una de les dues mans —ella li estava donant l'esquena— i l'empeny cap a ell fent-la girar com una baldufa. Les cares es planten una davant de l'altra, a escassos centímetres. Aquell és el moment just per besar-la, com a les pel·lícules, com en aquella escena entre en John Wayne i la Maureen O'Hara a *L'home tranquil*, d'en John Ford. Quan en J' fa l'intent, ella li gira la cara rebutjant els seus llavis. La mà lliure de la dona li mostra el motiu de la seva decisió. Allò s'ha d'avortar. *Estic casada. No renunciaré mai a la meva família. M'estimo el meu marit.*

La negativa no fa tirar enrere a un home decidit i envaïent com en J'. Hi torna. S'abalança damunt ella de nou per besar-la. La dona intenta esquivar-lo. Els llavis de J' freguen els de la seva companya de feina. Amb totes les

seves forces se'l treu del damunt, l'empeny enrere, fent-lo retrocedir unes passes, recuperant l'espai de separació entre tots dos. Rep carbasses per segona vegada. La dona mostra el seu desacord i passa a posar mala cara. Enfurismada li retreu: *No entens que no pot ser això nostre?!*

Quan J' prova de fer un tercer assalt per sorpresa, la víctima contraataca àgil de reflexos llançant una manotada a la galta de l'agressor. La plantofada congela el pretendent. L'escena s'asserena. Els ànims s'han calmat. La sang deixa de bullir. La respiració d'ambdós minora el ritme d'esbufecs. Abatut, amb ulls de gos apedregat, J' entoma la derrota. Capcot accepta la decisió de la dona. Amb la cua entre cames fuig del camp de batalla. Quan toca en retirada, d'esquenes a ella, J' encara pot escoltar-li dir: *Has arribat tard.*

Aquella frase ressona en el cap de J' mentre abandona el seu lloc de treball. No cal perdre més temps. Ja l'han rellevat. Agafa el cotxe. No tornarà a la seva nova llar. Condueix en direcció a Santa Margarida, als afores de Roses. L'ambient fantasmagòric encara es manté des de la darrera vegada que hi va transitar. Cartells d'«en venda» o «local per llogar» llueixen en un fotimer de portes metàl·liques. Establiments iniciant la posada a punt, aprofiten per pintar portes i marcs de fusta. S'apedaça tot allò que necessiti un retoc. La nova temporada d'estiu truca a la porta. Aviat s'engegarà. En J' estaciona el vehicle. Localitza l'espai on va fallir en J. S'estira en el mateix punt concret. L'esqueix espera amb paciència que s'aturin els batecs que esbomben la sang per totes les cavitats del seu cos. Resa perquè s'aturi ben aviat. Per tornar al costat d'aquell altre jo que havia estat enamorat en secret de la seva companya de feina.

SONATA

Jacint Bofias i Alberch

En Crescenci Raurell venia del cementiri amb el pas pausat de la gent gran. Tenia noranta-tres anys i acabaven d'enterrar el darrer amic que li quedava. El seu ateisme no li havia impedit assistir a la missa per en Moisès, que sempre havia estat creient. L'església estava plena, cosa que demostrava, deien, que la gent l'estimava. Després, al cementiri, només la família directa i ell, l'últim de la colla.

A la sortida, els familiars van oferir-li portar-lo a casa, però volia caminar. El cementiri de Calella mira al mar i probablement els morts gaudeixen de millor vista que la majoria dels vius. Va resseguir el camí arran de mar fins arribar al passeig i després al mateix banc de cada matí, des d'on podia contemplar el mar. Estava ocupat per una parella estrangera jove, potser russos, rient, besant-se i vessant felicitat per les fustes i les potes del banc. Se'ls va mirar uns minuts, gaudint de l'alegria de l'escena. Al final, però, les cames li pesaven i li va fer por caure a terra.

—Puc seure?

Sense entendre les paraules, els dos enamorats van aturar els jocs, es van apartar i van adoptar una postura més formal. Hauria volgut dir-los que no calia que paressin per ell, però ni sabia expressar-ho ni tenia ganes d'intentar-ho. Aquell pensament el va fer somriure mentre s'asseia al tros que li havien deixat lliure.

Va posar el bastó entre les cames, va treure la pipa i el tabac de la butxaca. Va emplenar la cassoleta i el va prémer amb l'atacador. Era una pipa heretada del seu pare i amb un valor sentimental enorme. Quan anava a les revisions mèdiques, li prohibien invariablement el tabac. «Tots els metges que m'havien dit que el tabac em mataria ara són morts», responia impertèrrit quan l'hi retreien. «Què em pot passar? Que em mori?», i ell mateix reia del seu acudit. Fins i tot, després d'anys de la mateixa broma, encara li feia gràcia i s'ennuegava tot rient; i encara reia més de l'atabalament dels altres per la seva tos seca i profunda.

Amb la pipa encesa i els ulls fixos en el mar, mirant el no-res i veient-ho tot, va pensar en en Moisès i en tota la colla. Va recordar les incomptables aventures d'adolescents, a principis i a mitjan anys cinquanta, amb les estrangeres que venien de vacances. Aleshores ells eren els amos del món i l'objecte de desig de les agosarades alemanyes, les obertes daneses i alguna americana moderna i revolucionària. Li entendrien la memòria les barrabassades de joves, quan el món era seu i tot estava per descobrir. Havia viscut una bona vida i n'estava satisfet.

Va visualitzar l'Eulàlia, la pintora, l'escultora. Una gran artista, en majúscules. Havia estat dolorós veure-la morir; una aflicció agreujada per l'amor ininterromput entre pare i filla i només pal·liada per l'orgull de les seves obres. Havia

mort d'un càncer molt ràpid als setanta anys. L'hi van detectar tard i ja no van ser a temps de fer-li cap tractament. Els metges van dir que se n'havia anat mentre dormia i ni se'n va adonar. Ell també volia una mort així. Però no hi hauria ningú per vetllar-lo. Feia anys que el seu germà i la seva dona havien mort també i ja no quedava ningú de la família. Tampoc cap amic i només algun conegut sense importància. Aquests pensaments no li provocaven tristesa. Les coses eren com havien de ser.

Mentre assegut davant el mar, repassava els darrers companys i parents perduts, més enllà, a la sorra, va passar un nen que el va mirar i el va saludar. En Crescenci no el va reconèixer, però li recordava algú. Era un desavantatge de l'edat no recordar les coses interessants.

Estirats al llit, els pares, sobretot el pare, estaven angoixats amb l'amic imaginari del seu fill. Ell temia que declaressin que el seu fill era boig i l'hi prenguessin. N'havia sentit casos. En Bernat, que era pescador com ho havia estat el seu pare i com ho seria el seu fill, era partidari de treure-li aquelles cabòries amb una bona pallissa, com anys enrere li havia ensenyat el seu pare que es fan aquestes coses, però la mare, que havia perdut la seva de joveneta i havia hagut de fer de medidora mil vegades davant del seu propi pare, va reconduir la situació. Ella parlaria amb el fill i li faria entendre el perill de parlar constantment amb algú inexistent. Al final, en Bernat va cardar durant un minut i mig amb la seva dona per desfogar-se i es va adormir. Esgotat i satisfet d'ell mateix.

L'endemà, la Rosa va parlar amb el seu fill de vuit anys.

—Crescenci, el teu pare està molt preocupat amb el teu amic Miquel.

—Per què? Em fa companyia. L'altre dia, a la nit, que se sentien remors estranyes i tenia por, em va abraçar i em va tranquil·litzar. A més a més, ell pot veure-hi en la foscor i m'avisarà si ve cap monstre mentre dormo.

—En Miquel no existeix.

—Sí que existeix. Però no li agrada la gent gran i s'amaga. És tan real com tu i com el papa. I és amic meu.

—Ja n'hi ha prou! Si segueixes amb aquesta història, el pare t'haurà de castigar i després vindrà la policia i se t'emportaran. És això el que vols?

En Crescenci va plorar i la seva mare el va abraçar, mentre sentenciava amb contundència irrefutable que aquí s'acabava aquella història i no en tornarien a parlar més. Molts anys més tard, la filla d'en Crescenci li explicaria que un terç dels nens tenen amics imaginaris i que aquests nens són més empàtics i amb millor capacitat d'expressió, de lectura i de comprensió perquè primer ho expliquen als seus amics imaginaris i quan ho narren als altres ja no és el primer cop que desenvolupen el relat.

A partir d'aquell dia, en Crescenci i en Miquel es van haver de veure d'amagat i mai més no va poder parlar del seu amic amb ningú. Quan va fer tretze anys, la vida va oferir-li més atractius i descobertes a fer i va anar-lo deixant de banda i oblidant. Als catorze gairebé no recordava la cara ni la veu d'en Miquel i un dia l'adolescència va irrompre explosiva i rica d'experiències, com sempre arriba.

Havien passat dos mesos de la mort d'en Moisès i en Crescenci es preguntava què hi feia al món. Cada dia sortia

a passejar, s'asseia al seu banc davant la platja i gaudia del mar i dels records. A voltes, a la nit, quan es quedava sol al pis, pensava que qui organitzava les morts i els naixements s'havia oblidat d'ell i l'havia deixat allà eternament fent els mateixos passejos i revivint el mateix passat amb nous matisos, com a mostra viva d'una època i d'unes vivències. En Crescenci no es queixava, mai no ho havia fet. Acostumat a buscar la part positiva en tot, no estava tan malament poder gaudir del sol, del mar i d'alguna conversa ocasional que tenia amb vells xarucs esporàdics que ni coneixia ni el recordaven.

L'insomni s'havia anat fent més present els últims anys. A la nit s'anava adormint i despertant i quan es desvetllava intentava no aixecar-se per facilitar la tornada de la son, que sempre es feia pregar i la majoria de vegades no arribava.

El darrer divendres de tardor es va despertar quan li semblava que s'acabava d'adormir; com sempre que es desvetllava. Va sentir un soroll de passes que venia del menjador i de cop i volta es va desensonyar del tot.

—Qui hi ha?

Els passos es van fer més clars, apropant-se a l'habitació. El desconegut va encendre el llum i la claror sobtada va enlluernar en Crescenci.

—Hola, Crescenci. Com estàs?

Era una veu infantil i quan els seus ulls es van acostumar a la llum, va veure un nen a la porta, mirant-lo divertit. El mateix nen de la platja el dia que van enterrar en Moisès. Va trigar a reconeixè'l.

—Miquel!

En Miquel va riure content i va seure a l'espona del llit enriolat.

—On eres tot aquest temps? —va preguntar-li atònit en Crescenci.

—Els teus pares no volien que ens veiéssim. Vaig tornar a casa i he estat allà, esperant el moment de retrobar-nos.

Van estar-se hores i hores parlant, revivint els jocs de la infància, recordant els altres companys d'en Crescenci i tot el que havien anat aprenent junts sobre el món i com és la gent. Al final, en Crescenci es va adormir esgotat i feliç. Quan es va despertar, en Miquel se n'havia anat.

Es va llevar i va començar la mateixa rutina quotidiana dels últims anys, però mirava arreu esperant reveure el seu amic de la infància. Ara que l'havia recuperat no volia tornar a perdre'l.

Al vespre, quan es va quedar a les fosques, en Crescenci es va tranquil·litzar quan en Miquel va tornar i va encendre el llum perquè parlessin tots dos i tornessin a ser nens. Cada nit.

Fins que un dijous en Miquel es va presentar amb cara trista i aire moix. En Crescenci va preguntar què li passava i el nen va explicar-li que els seus pares li havien prohibit que tornés a veure el seu amic. Els pares d'en Miquel afirmaven que en Crescenci era un amic imaginari i justificaven la prohibició perquè si no deixava de veure'l, no podria evolucionar i fer-se gran.

—Durant un temps haurem de deixar de veure'ns —va acabar—. Però no pateixis. Seguirem sent amics, encara que no ens veiem. En això es basa la vertadera amistat, com la nostra.

No recordava quan feia que no vessava una llàgrima i es van abraçar en silenci.

Uns dies més tard, quan els veïns van avisar la policia perquè el pis feia pudor, van trobar-lo al llit. El metge forense que en va certificar la defunció explicava als seus companys que mai no havia vist un cadàver amb un somriure tan plàcid, tan serè i de tanta pau. «Jo vull morir així», concloïa el jove sanitari.

UN FINAL IMPROPI

Antoni Heitzmann Barceló

A vegades, en un moment qualsevol, per alguna associació indesxifrable, no podem evitar que alguns records ens envaeixin la ment. En el meu cas, entre tots els records que se m'apareixen, n'hi ha un que, per com va acabar, em causa un sentiment d'impotència tan gran que desitjaria poder canviar-ne el final.

Record aquell dematí. El sol d'hivern entrava per la finestra del taxi. La ràdio encesa. El locutor cantava les 8.00 del matí. De tant en tant, les nostres mirades es creuaven en el retrovisor i, després d'un breu contacte, les enretiràvem amb indiferència. Un silenci, si és que a la ciutat hi pot existir, ens embolcallava. El centre era ple de cotxes. El sol esquinçava l'aire sec del matí i m'eriçava l'arrel dels cabells. Vaig palpar-me la roba: la jaqueta de pana, les cuixes sota els pantalons negres, i, fent passar la mà entre dos botons de la jaqueta, la camisa blanca, neta i impol·luta, que em guardava el pit. Vaig penjar la mà allà, mentre tantejava la textura del teixit amb els dits. Amb aquella postura i els ulls

tancats, pensava cap a on em dirigia. Aquella vegada anava cap a un lloc molt diferent. Mai agafàvem taxi per anar des de l'aeroport a casa de l'àvia, cavil·lava, acariciant la textura sintètica del cinturó de seguretat. A casa seva sempre hi anàvem amb metro. Era un viatge urbà que tenia gravat a la memòria: línia rosa, devers quatre parades, transbord a la marró i... ja hi érem. Sortíem del metro i... aquella fredor a les galtes, la font, els cotxes i el fum i... Un nen embotit en un abric agafat de la mà de sa mare, les alenades dels vianants, blanques, que s'enlairaven i s'exhaurien en l'aire, i els llums de Nadal, algun fumador, un quiosc amb els diaris exposats i la floristeria. Sempre li compràvem una ponsètia. Era un gest silenciós, del qual endevinàvem un costum que es devia remuntar a l'època de quan el pare tenia cabellera, vestia texans i caçadora i la ciutat era més seva. Sempre eren les mateixes flors. A l'àvia li agradava que el pare fos detallista. Crec que ella —almenys així vull pensar-ho jo—, davall tanta formalitat, sentia intensament el fet de la descendència.

—*Serán quince con cuarenta, caballero*—em deien pel retrovisor aquells ulls marrons, sota unes celles poblades i canoses.

Vaig pagar i vaig sortir del taxi, que arrancà amb un gran enrenou mentre expulsava una bona fumerada. Un edifici enorme s'alçava davant meu. Milers de finestres se succeïen una darrere l'altra fins al punt de fuga. El sol el banyava d'una llum que li donava l'oportunitat de ser acceptable. Quins llocs, els hospitals! Contenen el naixement, contenen la mort. El principi i el final s'hi donen la mà, separats per parets plenes de cables i conductes de ventilació. Tots allà mateix. La sanitat pública: la mort pública, el naixe-

ment públic. Que nou que em resultava tot allò! Després de tota la meva vida tocant el quart esquerre i esperar la seva veu, pujar els escalons de fusta gastats i enfonsats i sentir la seva olor de velleta, i córrer amb el meu germà per veure qui arribava abans a la porta i veure-la mig oberta i entrar i trobar-la, abraçar-la, i sentir-me dins aquella olor d'ella i del pis que... que era meva; aquella olor d'aquell pis d'aquella ciutat, de tot el país i del món sencer era única i era meva. I jo era seu. Era la nostra olor. Després de tota la meva vida entrant per aquella porta, trepitjant el terra de fusta vell que cruixia i grinyolava, anant descalços... i els mobles de fusta fosca, envernissada, les cortines de vellut de color de carmí que separaven l'entrada de la resta del pis, els passadissos estrets i plens de coses de família rànica castellana: figures de fusta tallada de donquijotes i sanhopanzas, còpies de *La Tauromàquia* de Goya, edicions antigues de l'*ABC*... i quadres pintats per l'avi, llibres pertot arreu, capsetes enigmàtiques amb inicials gravades, un obrecartes amb forma de punyal i un canari que prenia el sol, engabiats darrere una cortina blanca i fina que filtrava la llum d'un balcó. Després de tota la meva vida, ara, per primera vegada, em trobava davant d'un edifici immens; un edifici comú, ple de gent anònima.

Vaig mirar l'hora. Eren les 8.30. Molt prest. No tenia ganes d'entrar i els meus pares arribarien més tard, així que vaig decidir asseure'm a la terrassa d'un bar d'aquell carrer tan ample, ple de plataners despullats. Vaig demanar un cafè amb llet i vaig treure el tabac de la jaqueta. L'àvia no m'havia vist mai fumar —pensava, mentre exhalava lentament el fum del cigarret—. En el fons, crec que preferia que em veiessin fumar abans la mare i el pare que ella.

Perquè ella i jo teníem un pacte inefable: amb ella era el seu net petit, i així havia de ser fins al final. El matí badallava i jo sentia que el temps no passava. Vaig tirar el cigarret. Els cigarrets matiners d'abans d'esmorzar són els pitjors. L'àvia, però, no ho sabia —ni ho voldria saber— que fumava, i jo ho oblidaria quan li agafés la mà i l'acariciés. Era prest, però el sol ja començava a picar. Les branques dels plataners no es movien. No feia vent, només la brisa justa per notar-me les galtes fredes i indefenses, acabades d'afaitar. Els ulls em coïen. Havia dormit poc. En aquell precís moment no sabia què fer. Bé, havia d'esperar, clar, però no sabia com distreure'm. Esperar, esperar, esperar. Mirava la taula de metall i pensava en la quantitat de taules com aquella que hi devia haver en aquella ciutat, al món —i ara, mentre record tot això, no puc evitar pensar en com l'espera té el poder d'arrancar els objectes de la seva invisibilitat quotidiana—. Vaig demanar el diari, però tot seguit el vaig deixar i vaig esguardar l'hospital, com qui es gira després de sentir el seu nom. L'edifici era ja blanc de llum. Allà, dins aquella gran caixa compartimentada, hi havia l'àvia; en algun lloc d'aquell gran bloc en finestrat. Un sentiment d'angoixa em va envair quan vaig pensar en ella, més fora de lloc que mai. «Mai més tornarà a casa.» Vaig aixecar-me, era l'hora. Vaig anar a pagar i a rentar-me les mans.

A l'entrada un grup de fumadors matiners compartien les seves penes un dia més, en silenci. Les portes automàtiques s'obriren i una pudor de cosa nova —d'estora de cautxú o alguna cosa per l'estil— m'irrità el nas. Quin mal gust! Qui podia sentir-se bé amb aquella olor de cautxú? Qui pot voler que el seu fill neixi en un lloc que fa olor

de cautxú? Qui pot voler que un familiar seu hi mori? A l'ascensor vaig coincidir amb un vellet. Duia un abric llarg. Ens vàrem mirar un moment, una salutació subtil. Em vaig fixar —malgrat el lleu somriure que em dedicà— que plorava en silenci, que provava de camuflar-ho per evitar patetismes. Segona planta. S'obren les portes i no hi ha ningú. Es tanquen.

M'encantava obrir els armaris de casa de l'àvia. Estaven plens de coses que parlaven de nosaltres. Traces de la família del meu pare que jo no coneixia. Eren plens de passat, però també eren plens d'àcars. Així que per saciar la set de xafardejar havia de sofrir fins al punt que acabava plorant i moquejant. Això no era una activitat que feia d'amagat. De fet, si aquesta hagués estat la meva intenció, hauria fracassat, ja que els atxems em delataven. Fotografies, treballs de l'institut dels meus tiets i de mon pare... Tercera planta. Mir al vellet de reüll, però intuesc que sap que l'estic mirant. Duu les sabates enllustrades. I record les camises, els bolígrafs... aquells bolígrafs de l'empresa on treballava l'avi. Jo tocava tot allò i imaginava el meu avi vestit amb aquelles camises, utilitzant aquells bolígrafs, portant aquell rellotge, disparant aquelles fotografies o posant en una d'elles, i el moment de just abans i just després de quedar retratat.

A l'avi no el vaig conèixer, va morir amb devers seixanta anys. Però, si fos aquí, sé que m'hi duria bé. Sé que si de cop un dia, dinant al pis de l'àvia, ell fos allà assegut, amb nosaltres, menjant un *guiso* d'aquells de l'àvia, no seria un estrany. Fins i tot, si me'l trobés un dia assegut a la taula de l'estudi, sense ningú més dels vius, i ell aixequés la vista dels seus plànols i afers classificatoris que m'han dit que

tenia; fins i tot, en aquesta situació tan extraordinària, ell sabia que soc el seu net i jo sabia que ell és el meu avi. Sé que ens miraríem als ulls sense reserves. Com degueren ser les llàgrimes de l'àvia quan l'avi va morir? Tercera planta. S'obriren les portes i vaig sortir, sense mirar enrere.

Aquella fou la darrera vegada que vaig veure l'àvia, viva. Estava estirada al llit amb tots els cables correctament endollats al seu cos, assistida d'una cort de metges i infermeres. Darrere la finestra allargassada (una de tantes, iguals, que havia pogut observar des de fora) s'estenia un paisatge vivíssim: un parc immens sota una posta de sol esplendorosa. El que ara procedia era tot allò del tanatori. Un lloc per a la mort, com el cementeri, instal·lat en el món dels vius; un lloc per als vius, en realitat.

Construït als afores de la ciutat, sobre un petit puig al costat del riu, el tanatori s'erigia solemne i modern. Envoltat de jardins silenciosos, de fonts ufanes; concorregut per ocells cantaires i esquiroles esquius; sembrat de bancs buits i estàtues hieràtiques que et fan pensar en l'eternitat. Una mare i un fill passegen amb parsimònia i parlen amb la mirada posada en l'horitzó. El paradís; un paradís a prop de la ciutat i amb lloc per aparcar. Portes automàtiques, una recepció, marbre negre arreu. Una gran pantalla com la dels aeroports ens informa de la sala que hem llogat especialment per acomiadar-nos de l'àvia. No hi ha cap arribada, és la terminal de sortides. Sofàs, quadres de paisatges, gerros amb flors, cortines de vellut. Un maleït hotel.

Dedins la cambra reservada per a la nostra cerimònia particular, dins una vitrina, el cos jeu, sense vida. Seca, maquillada i vestida per a l'ocasió. Dins un taüt exposat

amb una lleugera inclinació cap als interessats. Jo ja no sentia la seva olor, ni veia les taques de vellesa a la seva pell. Incrustada dins una vitrina: maquillada pels vius, transportada d'un lloc a un altre pels vius, morta pels vius; dedins una vitrina, com una joia darrere un mostrador. Un lloc impropri. Retinguda. Córrer. Córrer i córrer fins a trobar un lloc segurament més humil, però més digne i més íntim. I cremar-la jo mateix. Sí, jo mateix. Que no ho faci un altre. Que no la profani cap estrany. Incinerar-la i sentir la calor del foc. No moure'm fins que el seu cos sigui cendra; fins que el vent s'emporti tot el que queda d'ella; fins que s'apagui el foc i una columna de fum s'alci com una serp cerimoniosa cap a la nit.

Ara, quan ho record, no puc evitar tornar a aquella sala: destrossar el vidre, fugir amb ella d'aquell lloc. Començar a córrer amb una morta maquillada, travessar el silenci dels jardins, passar per un semàfor en vermell, davallar per aquella costa asfaltada, entre les mirades de la multitud. I desertar del paradís, mentre el sol ens enrogeix els rostres. Tan sols nosaltres dos.

ÍNDIX

Geografies de l'absència	7
<i>Xavier Mas Craviotto</i>	
El retorn d'Odisseu a la pàtria	15
<i>Albert Pardo Picón</i>	
Res	21
<i>Pere Gorgoll i Noell</i>	
Banys de natura.....	29
<i>Vicent Pellicer Ollés</i>	
Calcomania.....	41
Francesc Xavier Simarro Montané	
Cotó de sucre	45
<i>Xavier Lluís i Chavarria</i>	
Del testament d'Herodes.....	53
<i>Jon López de Viñaspre</i>	

El silenci dins	59
<i>Manuel Roig Abad</i>	
Família, només n'hi ha una.....	69
<i>Pilar Rubio Tugas</i>	
Glòria.....	77
<i>Blai Felip Palau</i>	
L'Àngela	83
<i>Josep Maria Arnau de Bolós</i>	
Les rates	87
<i>Terézia B. Xipell</i>	
Segon premi	93
<i>Jaume Planas Perxachs</i>	
Sonata	101
<i>Jacint Bofias i Alberch</i>	
Un final impropri	109
<i>Antoni Heitzmann Barceló</i>	